

У овом броју

ЕУ још увек оклева ...	4
Битка за статус,...	6
Косово не треба да...	8
Реадмисија—интег...	8
Окончавање косов...	10
О словенском саве..	11
Могућа подела Косова	14
Долина неизвесности	15
Све више постаје ја...	16
Путинових "14 тача"	17
Запад хоће да обез...	18
Тек сваки десети Срб.	19
Чиниоци одвраћања...	20
Јефтиније је ући у ...	23
5. јануар 2020	24
Како заобићи Савет...	25
Сецесионизам у Еуро...	27
Смоквин лист за Ко...	29
Две Немачке, једна Ср	30
Косово и међународно	31

СЛАВА У ГРАЧАНИЦИ

У славу Господа, Његове Пресвете Мајке и бројних светитеља, Божијих угодника, српски крстоносни владари са верним народом подизали су Божије храмове, који као најскупоценији драгуљи красе Српске земље и обележавају наше трајање. Они су и неуништиве тапије нашег постојања на овим просторима у свим временима.

Много је храмова саздано у славу Мајке Божије.

чврсту узданицу, свога преданог и непоколебљивог владика који бди над њим молећи се усрдно Господу и светим српским мученицима. То нам улива снагу и веру... заједно смо јачи... издржаћемо, сачуваћемо Божијом и Богородичином помоћи наше свето Косово и Метохију.

Са неизрецивом радошћу и тихом зебњом у срцу крећемо пут Грачанице. На овакво путовање нисмо смели да кренемо сами. Зато смо договорили да

пратимо познаника који врло често путује до Грачанице, возећи прогане да виде своју родбину или своја запустела имања.

У Мердару је гранични прелаз са кога се улази на свету српску, **данас окупирану земљу**. Много сам пута прошла овуда пре безумног НАТО бомбардовања, али такву тескобу и nelaгoду нисам никад осетила. Док стојимо чекајући контролу, из супротног правца иде мерцедес пун младих људи који нас засипају мржњом у очима. Питања навиру: откуда толика мржња? Куда она води? Зашто су је Американци и њихови сатрапи тако разбуктали? Може ли се са њом живети?

Знамо: пред нама су људи који нису спознали Христа, па у њиховом погледу нема кроткости, благости, нема страха Божијега. Нема љубави. Из очију просто куља необузданост... Осокољени подршком белосветских моћника прождиру нас самозадовољним погледима надмоћи и мржње иза којих се крије похлепа, жеља за отима-чином, за туђим... **за нашим**.

Улазимо на подручје свете српске земље, на чемерно и благословено Косово и Метохију. Наш "водич" стаје крај пута и регистарске таблице замењује "**косовским**". Први и сигуран знак да није свеједно са којим таблицама се пролази овим окупираним подручјем.

Ми немамо резервних таблица. Али, нема страха у нама. Нема ни беса, ни очајања. Само горчина због свеколике неправде и стамена и непоколебљива жеља да будемо на своје Косову и Метохији, да будемо у својој Грачаници. Наша браћа и сестре свој век овде векују. Запањена сам експанзијом градње. Гледам како су, као огромни крвави чиреви, око српских кућа изра-сли зидови и опасали их. Дах и душу су им одузе-ли...

Гледам добро познате пределе и не препознајем их... Погледом тражим куће и имања својих пријатеља, бранике. Тражим крај пута шуму, стабала правих као стрела, а дебелих да их човек не може рукама обгрлити.... Узалудно је моје тражење. Куће су зарасле у зидине силеџијства и

Грачаница - Успење Пресвете Богородице (1321)

Њеног Рођења и Њеног Успења. То су за нас, Србе, посебни празници. Скоро да нема Србина који тих дана не иде у цркву да се помоли.

Многи од храмова за своју храмовну славу славе Дан Успења Пресвете Богородице. И наша Грачаница, драгуљ међу српским светињама на Косову и Метохији, слави Успење Пресвете.

Одлучили смо да Велику Госпојину прославимо заједно са нашим мученичким и страдалним народом у Грачаници. У мислима смо са њима стално, али желимо да данас и телом и душом будемо заједно. Они су у сталној животној опасности, стално изложени терору и насиљу, у сталној и грчевитој борби за биолошки опстанак. Идемо да не буду сами. Да знају да има много оних који осећају њихову патњу и желе да је поделе с њима... И после прогона и погрома шиптарских терориста преостали народ има

Петар Петровић
Његош

(1.11.1813 - 10.10.1851)

мржње, а дрвећа нема. Све посечено, уништено... Кроз главу ми болно севне сећање на дуго премишљање наследнице да ли да посече и прода шуму, или да је чува. Преовладало је домаћинско, кућевно. Нека, нека расте, лако је посећи... И горке сузе када је сазнала да су јој Шиптари, дојучерашње комшије, све уништили...

Као печурке после кише изникле су многе грађевине. На отетој, на српској земљи. Шепуре се надмоћно, **као да се ругају**. Бројни нови минарети парају познати пејзаж и чине га туђим... Необориви доказ да су се светски лешинари острвили на **рањену и онемоћалу Србију**... Да Србију упорно везују ланцима, а она се с болом пита шта су то урадила и шта то раде њена деца. Где су следбеници великих и умних попут др Слободана Драшковића који је изрекао свевремену мудрост: **"Србија је вечна док су јој деца верна"**? Зар сам изнедрила толико Бранковића? - мора да се пита мајка Србија... Зар има оних који су заборавили да су "наша гробља најсветлији биљези нашег народа и најсветији граничници наше домовине"? Може ли се и сме ли се заборавити завештање светог Стефана Немање:

"Ако ти нико жив не може казати докле допире твоја земља и твоја баштина, потражи кости и гробове, и мртви ће ти истину казати"?

Није први пут да благом и плодном, светом српском земљом господаре људи који не верују у Христа, који га нису спознали, који не знају благост и лепоту Православља... Много је пута све што је српско горело, али се, као феникс, издизало из пепела и васкавало. Из косовских божура расејале су се косовске искре и распламасавале су највеће ватре љубави према српском роду и дому. У косовској искри су похрањени и чувају се сви српски завети и завештања. Косовска искра је наша генетска ризница, косовска се искра генетски преноси, и неуништива је...

Дан је Успења Богомајке која је читавог свог

овоземаљског живота следила пут који јој је Свевишњи одредио, прогоњена и страдала чувајући Највреднијег што је човечанству икада дат. Како је било Мајци када не препознаше и не прихватише Сина Божијега, већ Га свирело мучише и на крст разапеше?

И како је Васкресење Његово дало снагу да свој крст носи?

Гледајући распето Косово и Метохију немогуће је не осетити, не проживети сву патњу Богомајке док гледа како јој сина разапињу...

На жртвеном пољу Косову свака генерација Срба живи своје распеће.

Наш крстоносни владика Артемије свакодневно живи Велики Петак, свакодневно гледа страдање свога стада на правди Бога... И као некада први пророци, данас он обилази земље и градове широм земаљске кугле, ширећи истину о српском страдању и покушавајући да пробуди разум, да поколеба безумље, да га бар заустави...

Народ има чврсту узданицу, свога **преданог и непоколебљивог владика** који бди над њим молећи се усрдно Господу и светим српским мученицима.

Са оваквим размишљањима стижемо у Грачаницу. Једну од ретких српских оаза. Све је овде скромно, познато, питома. И болно. Болно је што је данас Грачаница стиснута међу бодљикаве жице, у окове мржње, коју чувају стражари - страни плаћеници, разарачи и отимачи српске земље.

Верни српски народ се слива у цркву. Као увек када је велики празник. Срби из Грачанице, из околних "енклава", понеко из централне Србије, понеко из далеког, белог света, као ми. Гледам хиљаде напаћених, а **благих и топлих очију** како се с дивљењем подижу ка небу погледом милујући своју Грачаницу, гледам од тешких тежачких послова огрубеле руке како се подижу "У име Оца и Сина"... чинећи крсно знамење, гледам како са молитвом на уснама улазе у порту Грачанице, опасану високим зидом са бодљикавом жицом која више од сваке речи говори и показује "слободу" која овде царује. Крај староставне капије стоји униформисани млади странац коме је додељено да буде "миротворац" - наш окупатор. Тражим стид у његовим очима, а налазим само досаду, незаинтересованост... празнину.

Колико се људи данас овде окупило! Људи који стоички носе свој крст. Људи који знају да је **свака сила пролазна, да је само Божија вечна**... И корачају смерно и неустрашиво ка вечности, следећи свога пастира, а верног слугу Божијега, свога владика Артемија.

На тренутак су ме мисли вратиле на мој први долазак у српску цркву у Канади. И тамо ми је окружење било туђе и далеко, даље но што се може замислити, а први и једини зрачак топлине осетила сам када сам крочила у цркву Св. Архангела Михаила у Торонту. Ту сам срела исте очи, очи жељне слободе и своје Отаџбине, очи у којима пламти Вера и Љубав према своме роду. Тада нисам знала, а сада знам: гоњени и прогоњени Срби и Српкиње свуда имају исте, дубоке, изражајне, препознатљиве очи... У ваздуху трепери чврста решеност да се одоли свему, туђој сили и туђим утицајима, да се сачува кристална чистота своје вере...

Осећај блаженства и олакшања испуњава ме и данас. Свуда око нас тихе побожне молитве и уздаси олакшања. Свуда око нас трепери нечујна радост, свечарска и молитвена тишина. Рано је јутро, има још више од сата до празничне литургије, но народа је већ пуно и непрекидно још пристиже....

Бројно сестринство манастира, као вредне пчелице, обавља последње припреме за данашњи Благодан.

Стрпљиво чекамо да владика Артемије са својим свештенством крочи у свети храм.

Владика Артемије, духовни горостас, необориви стуб одбране Српства и Косова и Метохије... Скрушени молитвеник пред Господом и свецима и неустрашиви витез речи у оновременом "боју на Косову".

Његово преосвештенство владика Рашко-призренски и косовско-метохијски г. Др Артемије (Радосављевић)

Мирис тамјана води нас у свет молитве и потпуног предавања Свевишњем....

Као птице у кавезу, последњи логораши Европе, данас се моле Господу и Пресветој Мајци Његовој. Моле Пресвету.... за здравље и духовну снагу да истрају, да издрже, моле за разум неразумнима, моле за делић људскости силнима и моћнима, моле за љубав међу ближњима, међу људима, моле за спас своје земље, својих прадедовских огњишта, моле за живот.... Болне су ове молитве, као песма рањене и заробљене птице... као безгласан плач напушеног детета... Али, из молитвеног бола искри нада, неугасива и непобедива. Нада у Свемогућег и у Његову, Божанску правду. Нада у победу Добра над злим, нада у победу Светлости над тмином и црнилом...

Осетила сам тренутак када нас је Божанска сила осенила, осетили смо да се Небо отвара и да нас Господ милује... да се видају ране и да се ваздижемо и узрастамо у вери својој и у решености да Христов пут следимо, да следимо наше славне Немањиће, Светога Саву и све српске светитеље...

После Литургије свечана литија обилази око свете Грачанице. Више од хиљаду људи, жена и деце, старца и старица, достојанствено, у молитвеном миру корача за својим архијерејем, за својим свештенством... Хиљаде људи немо шапуће молитву Господу да му да снаге да се избори са нечастивом силом која је и неке његове подређене обузела, да га сачува од свега па и од "змија у њедрима"... Моли се народ да Господ оснажи њиховог владика и да заједно сачувају своје право да живе на земљи својих прадедова... "Ако народ има мајку, онда му је мајка земља на којој живи", рекао је Стеван Немања у своме Завештању. "Земља је вечна родилац народа. Чувајте је и љубите... Љубите јој не само поља и планине, и реке и море њено, него сваку њену стопу и сваку груду.... У тој грудци што може да стане на длан је сва земља. Зато узмите своју земљу на дланове и не испуштајте је никада и ни за шта из својих руку, јер сте са том грудом земље у руци народ, а без те грудце, празних шака, само скитнице међу народима."

У нашим душама још траје свечана тишина, веома слична оној када су, не тако давно, тадашњи сужњи и још један владика, прогнаник и мученик, Николај Жички, узносили молитву Господу чинећи од најобичнијег хлеба најлепши славски колач док су као заробљеници Гестапоа у нацистичком возу путовали у злогласни логор Дахау...

Као први хришћани који су се скривали по катакомбама, мученички косовско-метохијски Срби, збијају се око свога владике и верног му свештенства. Јер, препознао је народ "вукове у јагњегим кожама". И од њих се склања. Понекад у тишини, без речи, понекад с горком речи на уснама...Увек са молитвом

Господу да их спаси и заштити "од лукаваго".

У свечаној сали служи се славски ручак, јединствена трпеза љубави... У чело стола савремени косовски мученик, владика Артемије. **Својим благим погледом поздравља сваког госта.** Зрачи истрајношћу и вером, улива снагу, поуздање, поверење. **Зрачи Љубављу.** Око њега монаси и монахиње, и благочестиви народ...

Посвећенице Господње, смерне монахиње и часни домаћини овогодишње славе припремили су богату трпезу, праву трпезу љубави. Са љубављу и вером припремано је свако јело, са љубављу, вером и пажњом зготовљено и пред свога владика и браћу и сестре постављено. Умилни, божански гласови монахиња којим исказују потпуну посвећеност Господу, молитва која ваздиже и снажи, која учвршћује и јача.... Никад досад нисам

видела тако потпуну, савршену преданост Господу.

Молитвеном песмом Богородици, монахиње су поново за нас отвориле Небо. И никада нећу заборавити лице младе Божије угоднице с каквим блаженством узноси песму Матери Његовој. Обасјане неземалском светлошћу њене очи још светле у мени.

Колико је само присности, поверења и вере међу народом! Колико је уздања и оданости! Овде се пастирска брига и поштовање свих дест Божијих заповести, данас готово физички осећају.

Нема речи које могу верно пренети сву узвишеност дана. Нема речи које могу исказати сву величанственост славе. Нема речи које могу пренети Божанско присуство у домаћинима и гостима... Ово је народ који живи између својих гробова и својих небеса...

Треба видети и осетити ту смиреност, веру и снагу... За такав тренутак вреди живети читав живот. Колико је људи који никад не осете овакву близину Господњу? Жалим то мноштво људи које живи сиромашно и духом и вером, несвесно да је већ умрло душевном смрћу...

Спонтано, сасвим неочекивано, проструји ми помисао на једно друго, худо време за Србе. Време када је оков комунизма стегао Српство.

Увек када су безбожничтво и богоборство немилосрдно ударили Србе, све што Богом

живи и дише, било је прогањано и прогоњено. И свако ко се супротстављао комунизму био је истински мученик. У то апокалиптично доба у Отаџбини, Ава Јустин и његови следбеници били су од људи прогоњени и прогнани. Из Отаџбине је прогоњена и прогнана домаћинска и Богу и Краљу одана Србија. И владика Николај Жички и Охридски није се могао вратити из тамнице у Отаџбину.

Првоборци тадашњег новог светског поретка и њихови послушници убијали су Бога и људе. Убијали су свест о припадању Српству. Веома налик на време данашње.

Само одважни и храбри пастири и слуге Божије су и онда, као и

Литија око храма

данас, биле уз свој верни народ. Држећи високо заставу Светосавља и Православља супротстављали су се Нечастивом одевеном у људско безумље. И надрастали овоземаљско улазећи у вечност.

"Ако вас мрзи свет, знајте да је Мене омрзнуо пре вас. Кад бисте били од света, свет би своје љубио, а како нисте од света, него вас Ја изабрах од света, зато вас мрзи свет." (Јн.15, 18-19)

Поново сећања и размишљања...

На сахрану блаженопочившем Ави Јустину окупио се сав православно свет. Да се опрости од духовника какви су редак и вредан дар Господа једном народу. Да у вечност испрати "скривену савест Православља". Тадашњи српски патријарх Герман није дошао. Патријарх који је по Титовом наређењу **посејао семе раскола у Српској Православној Цркви**, патријарх који се више повиновао комунистичким законима и УДБИ, него канонима и Божијим законима, није дошао на сахрану једног од највећих Срба двадесетог века.

Његов земљак и пријатељ, партизански комесар, **познати српски писац**, саветник остарелог и онемоћалог патријарха данашњег, први је отворено оспорио ауторитет владике Артемија у својој књизи "Косово" у којој излаже свој план поделе Косова и Метохије са Шиптарима.

"Црква је своје најкрупније питање овог доба препустила епископу рашко-призренском Артемију, човеку који за ту политику нема изражене способности, уместо да политику о Косову воде најспособнији људи које црква данас има." - оценио је "косовски саветник патријарха и великог броја српских владика".

Веома је очигледно да преосвећени владика Артемије, не само да **нема подршку** своје "браће у Христу", што је несхватљиво здравом људском уму и недопустиво. Где су и шта раде ти, **"најспособнији људи које црква има данас"**?

Не иду ли на поклоњење римском папи, не бришу ли 700 000 јасеновачких новомученика из црквеног календара, не додворавају ли се белосветским моћницима газећи сво народно духовно наслеђе и водећи своје стадо у душевну погибел? Где су и шта раде "најспособнији људи које црква има данас" у ово судбно време?

Можемо ли само да замислимо како би нас свет гледао и шта бисмо могли постићи да четрдесет српских владика крене, попут владике Артемија, да обилази земље и градове ширећи истину о Косову и свеколиком српском страдању?...

Време је најбољи судија. Показује где је коме место у свести и души народној. Показује где је коме место крај Престола

Господње, у Небеској Србији.

Одредиће место свима, па и оним архијерејима који с поругом говоре о владика Артемију, који му пишу оптужнице и спроводе "финансијске" истраге, који му прете рашчињеним, "владика Артемије, ако хоће да остане епископ и да његова Епархија рашко-призренска у саставу Пећке патријаршије мора да слуша Синод"... одредиће место "браћи у Христу", која не дозвољавају епископу рашко-призренском да **самостално**, како налажу канони управља својом епархијом, већ, додворавајући се нечастивим силама, покушавају да руше ауторитет надлежног епископа и да продају "оно што није на продају"? гробове светих српских и косовских ратника, одредиће место онима који му забрањују да дође у Канаду...

Волела бих да су данас у Грачаници, да осете и виде како народ поштује право владика, како му с искреном понизношћу и вером целива часну, владичанску десницу...

Колико је српских крајева напуштено и запустело, јер су духовне вође прве побегле, остављајући своје стадо без пастира? Колико је међу данашњим архијерејима спремних да личном жртвом бране Српство и Православље? Колико је међу данашњим српским архијерејима спремних и способних да крст свога рода носи до краја са достојанством

православног владике? Није узалуд свети владика Николај питао: "А ви, Срби, где сте? Милиони Срба боје се Бога и стиде се светаца Божијих. Где се налазите вас неколико стотина што стојите испред народа српскога?... Ако кажете да сте са својим народом, пазите да се не ухватите у лажи. Јер није лак пут народни. То је узан и тесан пут поста и молитве и милостиње. Али то је једини спасоносни пут. Богу нека је слава. Амин."

Лако је рушити, тешко се гради, а тешко се и саграђено чува... **Владика Артемије и чува саграђено и гради и обнавља... Божији слуга часно служи своју службу.** То се осећа на сваком кораку. Народ зна да га води прави пастир и зато неодступно следи мудре савете светог владике Николаја:

"Зато Србине, знај ово и запамти и ходи мудро као и оци твоји. Не дај свакоме да буде пастир. А кад добре пастире имаш то је небески дар већи од целог света. Поштуј добре свештенике своје као дете родитеље своје, да ти добро буде и да дуго поживиш на земљи."

Горица Тркуља

"Српске Новине" бр. 638 септембар – октобар, 2007.
Торонто, Канада

ЕУ ЈОШ УВЕК ОКЛЕВА ДА СЕ СУПРОСТАВИ САД ОКО КОСОВА

Да ли након бројних сусрета од Беча, па до Њујорка, и разговора, у првом реду, са светским и европским дипломатама, стичете утисак да постоји извесан позитиван помак ка коначном решењу косметског проблема? Докле ће трајати пут проналаска правог излаза?

Позитивног помака нема и по свој прилици га неће бити све док Сједињене Државе буду подржавале и подстрекавале косметске Албанце у правцу независности. Ту лежи главни проблем и док се он не реши, боље речено док се неко озбиљан, у смислу респектабилне силе, не супротстави оваквим интересима САД, неће бити помака у решавању косметског питања.

Какав су ваша искуства из сусрета са албанском преговарачком делегацијом? Молим конкретан коментар.

Они увек дођу да рутински одраде посао. Понашају се самоуверено иако су у разговору најчешће инфериорни. То делује противречно, а у ствари није. Они једноставно имају обећање САД да ће добити независност и зато немају разлога да улажу труд у припрему преговора.

Да ли је ЕУ, УН, па и САД, коначно јасно да Србија не да своју територију и да заправо, залажући се за поштовање међу-

народног права у одбрани Косова и Метохије, Србија штити од ратова, немира и друге државе са сличним проблемима у свету?

Једно је питање да ли је то некема јасно, а друго колико му то иде у обзир, тј. на руку његовим интересима. И данас су интереси јаким држава главни фактор међународних односа, а не неке општечовечанске вредности, или начела и норме међународног права. Право ступа на сцену онда када су ти интереси у релативној равнотежи или када постоји равнотежа снага. Малим земљама преостаје да се прилагоде констелацији коју примарно чине односи између великих. Разуме се, начини тог прилагођавања могу бити врло различити.

Евидентно је да се у позитивном смислу понешто мења у става према КиМ код појединих чланица ЕУ. Које државе, у том смислу, предњаче?

За ЕУ и највећи број њених држава чланица период од осам година је исувише дуг да би се сакрило оно што се у том периоду догађало на Косову и Метохији. Не кажем да ће те земље позвати неког на одговорност због катастрофалне ситуације у покрајини, али то је довољно да посумњају у независност Косова

као решење. Такву сумњу изражава највећи број држава. Али, нажалост, то још увек није довољно да се Унија супротстави интересима САД, који су на Косову предоминантни. То су, разуме се, интереси војно-стратешке природе. Сазнање и признање да се на Косову развија један малигни државолики ентитет још увек није за највећи број земаља ЕУ довољан разлог да се супротставе овом основном интересу САД. Највеће супротстављање је код земаља које имају потенцијалне или манифестне проблеме са својим националним мањинама и код тих земаља постоји готово стандардна подршка нашим ставовима. Најзад, Немачка последњих месеци показује знаке спремности на експеримент који се зове проговори.

Познат је ваш став, али и премијеров, да уколико САД подрже независност КиМ, Србија нема шта да тражи у НАТО. Коментар.

Мој лични став је да Србија нема шта да тражи у НАТО и да је неким случајем НАТО неутралан спрам овог питања. А то очигледно није случај. НАТО, је напротив, инструмент у америчким рукама за трајну контролу над Косовом и Метохијом. Ући у такву организацију би био чисти колективни мазохизам.

Став Русије о очувању целовитости Србије, КиМ, као њеног неотуђивог дела, заштите међународног права је доследан. Да ли, и у којој мери, то охрабрује Србију, будући да се руске дипломате понекад позивају на тврђу да се „обе стране сложе“.

То да се обе стране сложе је и наш предлог, а не да ми наметнемо решење. Такав предлог, ма како софистициран, не би имао готово никакве шансе да није био подржан са руске стране. Осим тога, једино подршка Русије може у овом тренутку гарантовати да ће решење статуса бити у оквирима међународног права, или да будем реалнији да решење неће кршити међународно право.

Колико је реално да се две потпуно супростављене стране сложе с обзиром на чињеницу да Србија Албанцима на Косову и Метохији гарантује највећу могућу аутономију коју нека национална мањина има у свету, а они и то одбијају?

Већ сам рекао да док САД подржавају Албанце у њиховој сецесионистичкој политици, компромисно решење није реално, тј. није на видiku. Али, не мора да значи да ће то увек тако бити.

Колико је српска влада реално јединствена у одбрани КиМ? Неке уважене дипломате, слушајући Вука Јеремића, или Тадића, с једне стране, и вас, Коштуницу и слична размишљања појединих наших политичара, лаконски закључују, а то и јавно кажу: „да не знају шта заправо хоће српски политичари“. Једно кажу - друго мисле - треће раде.

То су мањкавости сваке коалиционе владе, мада разлике када је реч о Косову и Метохији, нису такве какве наводите. Да Србија има једностранач у владу као Британија, то не би био случај. Али, свима је јасно да је Србија страшно далеко од једностраначке владе. Уосталом, ко зна зашто је то добро.

Колико партија у Србији данас мисли да је одбрана КиМ важнија од избора?

Када тако полемички постављате питање, онда мој одговор не може бити егзактан. Можемо се играти питањима до миле воље. Рецимо, могао бих да вам одговорим контрапитањем: колико странака у Србији данас без обзира што је уверено да је КиМ важније од избора не би изашло на изборе када би били расписани?

Када одете на КиМ, шта вас људи питају и шта им кажете?

Највише их интересује шта ће бити са Косовом. Мој одговор је углавном следећи: борићемо се свим силама да га сачувамо и држава Србија вас никада неће оставити на цедилу. Али, свестан сам да речи могу да дају само привремену утеху, а да поверење и спокој могу пружити само дела.

Јавност у Србији страхује да Бан Кин Мун подржава Ахтисаријев план, односно Америку, или је народ у заблуди?

То је, нажалост, тачно. Он Америку подржава, јер она њега подржава. Сва је срећа што је он само врх администрације УН и не

може доносити одлуке од политичког значаја. То могу само Савет безбедности и Генерална скупштина.

Да ли је, према вашем мишљењу највећи заговорник независности КиМ, САД, пристала на одлагање решења а због евентуалних председничких избора у Русији, у нади да ће се, нешто у Русији изменити, а САД то искористити за своје, хегемонистичке унилатерарне циљеве.

Мислим да није то разлог одлагања. Пре ће бити да је прави разлог време које је, према мишљењу САД, потребно ЕУ да се сабере око америчког става и да га сасвим прихвати. То је став о једностраном признању КиМ и противправном наметању мисије ЕУ на Косову.

Шта уколико дође до проглашења независности КиМ од стране Шиптара, 11. децембра, како то, из дана у дан понављају њихови медији?

Када би се то десило, Србија би тако нешто прогласила противправним чином и упозорила све субјекте међународног права да би придружујући се евентуално таквом чину довели у питање своје односе са Србијом. На Косову и Метохији Србија би још интензивније учвршћивала своје институције и градила нове. Српски народ у покрајини би у још већој мери него данас живео у оквиру институција Србије.

Слободан Самарџић

критичну масу јавне администрације која је одлучујућа у оваквим приликама.

Можда би било добро да из прве руке јавност јасније сагледа суштину Ахтисаријевог плана - прва НАТО држава у свету! Које државе, сем Русије, хоће да схвате о чему се заправо ради. Прокоментаришите однос Кине, Индије и јужноамеричких земаља према нашем најозбиљнијем проблему.

Ако ми у довољној мери не алармирамо међународну јавност овим поводом, нико други неће. А када смо кренули да о томе говоримо у домаћој јавности, имали смо супротстављање и међу коалиционим партнерима и међу опозицијом. У оцени те ствари држава једноставно није јединствена. Утолико и наше међународно иступање не може бити убедљиво. Мислим да ову ствар са НАТО-ом у Ахтисаријевом плану једино Русија разуме и узима у обзир.

Шта су ваши следећи кораци, будући да сте и министар за КиМ и члан српске преговарачке мисије? Како, с ким и куда даље?

Преговори су ми тренутно највећа преокупација. Али, ту су и друге активности унутар министарства: функционисање наших институција у покрајини, организовање Канцеларије министарства у покрајини као подручне (покрајинске) јединице власти; инвестиције у покрајини – кроз НИП и из других извора, различите врсте помоћи људима на терену, међународне комуникације и друго. Посла има доста, а тако ће и остати за мога мандата.

Правда-разговарала Биљана Живковић

БИТКА ЗА СТАТУС – РАТ ЗА ГАСОВОД

Став Русије да будући статус Космета мора бити резултат договора Београда и Приштине и верификован у Савету безбедности УН умногоме је ојачао позицију Србије у неизвесној дипломатској борби за заштиту целовитости на шестини државне територије. Како се две стране договоре – већ месецима понављају из Москве. Овакав руски спољнополитички гард донедавно многи нису озбиљно схватили, позивајући се на раније понашање Кремља, посебно првог руског председника Бориса Јељцина, чији је десетогодишњи стил владавине обележила и спремност да, посебно поводом Срба, на крају увек суштински попусти западним партнерима, зарад онога што је називао „политичком предвидљивошћу” Москве.

Поједини аналитичари су, тако, и заокрет који је Владимир Путин поводом Космета начинио препознали као ново „тврђење пазара” и предвидели да ће Руси опет искористити Србију као монету за међународно поткусуривање.

Сада су, међутим, и на Западу све чешије анализе које у питању будућег статуса покрајине уочавају елементе знатно озбиљнијег заплета, у коме се Балкану, посебно Косову и Метохији као његовом средишту, придаје много већи значај. Посебно за Русију. Тако су енергетска безбедност и снабдевање Европе нафтом и гасом из Каспијског басена и Средње Азије, и директни судар интереса САД, Русије и других земаља око контроле над тим стратешким ресурсима, њиховим налазиштима и транспортним коридорима, доспела у центар пажње једног занимљивог круга канадских научника.

Један од њих, Махди Дариус Наземроја из Отаве, сарадник тамошњег Центра за истраживање глобализације, у тексту „Велика игра” стиже у Медитеран: гас, нафта, рат и геополитика”, објављеном овог месеца у часопису *Global research*, актуелни тренутак међународне политике сагледава пре свега кроз настајање другог геополитичког пола, супротстављеног НАТО-у. Нову алијансу, по њему, предводе Кина, Русија и Иран, а прикључују им се у перспективи и друге земље, као што је Индија. Наземроја тврди да је на сцени тако озбиљна прерасподела глобалне моћи да ће исход садашњих догађаја одредити ток читавог 21. века. Главна борба води се око изградње новог гасовода под америчком контролом („Набуко пројекат”), који би требало да заобиђе руску територију и овај стратешки енергент испоручи купцима у Европској унији – преко Балкана.

У овој варијанти, најкраћи пут водио би преко Косова. Како би, према прорачунима људи који су укључени у „Набуко пројекат”, тим правцем, из Каспијског басена могло да буде транспортовано двоструко више гаса него што су Руси у стању да понуде Европи преко својих капацитета у овом тренутку (бројке су представљене на мањој илустрацији), ако би српска покрајина постала независна, вероватно не би било сметње да важан крак „Набуко гасовода” – под контролом САД и НАТО – прође преко Македоније и Космета и, даље, кроз бивше југословенске републике, према Аустрији и западној Европи (већа илустрација). Ако се по страни оставе, када је о геополитичким ставовима реч, увек присутна подозрења да је реч о још једној теорији завере након 1999. године, може се закључити да Русија, поред несумњивог интереса да брани међународно право које у овом тренутку њој (и Србији) највише иде у корист, има и других

разлога да се супротставља отцепљењу Космета и тако осујети изградњу америчког конкурентског гасовода.

Дипломатска грозница

Своје виђење и сличну тезу изнео је, у интервјуу листу „Данас”, марта ове године, и један од водећих америчких интелектуалаца Ноам Чомски. На питање саговорника да препозна мотиве снажног ангажовања САД за независност Косова, Чомски је изјавио: „Нисам сигуран да је амерички притисак тако снажан, али претпостављам да је Косово важно из два разлога. Први је могућност за велику војну базу, а друга је могућност нафтовода и гасовода који би пролазили преко Косова или у његовој близини”.

Оно што су данас гасоводи и нафтоводи, некада су биле

железничке пруге, а пројекат косовске железнице био је веома актуелан у Европи уочи Првог светског рата. Тада су постојала два пројекта, од којих је један подразумевао изградњу пруге која би повезивала Беч с Блиским истоком, преко Санџака и Косова. Друга је била идеја „Дунавске железнице”, којом би се Русија, преко Србије, правцем сличним данашњој прузи Београд – Бар, повезала с Јадранским морем и Бококорторским заливом.

Наземроја тврди да је сада тренутак стварања историје, сматрајући да ће, управо одржани, други самит прикаспијских држава организован у Техерану, променити глобалну геополитичку ситуацију. Као поткрепљење те тврдње, указује на грозничаву дипломатску активност уочи сусрета пет држава каспијског региона – Русије, Азербејџана, Казахстана, Туркменистана и Ирана.

Посету америчког шефа дипломатије Кондолизе Рајс и секретара за одбрану Роберта Гејтса Москви, пре самита у Техерану, Наземроја тумачи као „последњи покушај САД разбијања кинеско-руско-иранске коалиције у Евроазији”. У том контексту може се посматрати и посета председника Француске Николе Саркозија Путину, а руски шеф државе, непосредно уочи Техерана, разговарао је у Визбадену с немачком канцеларком Ангелом Меркел, у оквиру Петербуршког дијалога.

Важна тема у Визбадену био је руско-немачки пројекат северног гасовода („Северни поток”), који би требало, дном Балтичког мора, да снабдева Немачку и друге европске земље руским гасом директно, заобилазећи до сада важне транзитне земље, попут Украјине, Белорусије, Пољске, Словачке и Чешке. Зато се поставља питање ексклузивности тог, за Русију, изузетно важног посла, уколико би конкурентски гасовод под америчком заштитом био инсталиран у јужној Европи. Тим пре што северни гасовод

управо може да послужи Москви и за омекшавање Париза и Берлина у погледу подршке ратоборној политици Вашингтона, сматра Наземроаја.

У овом тренутку, „Набуко пројекат“ представља пет земаља, које су у једнаким пропорцијама (по 20 одсто) заступљене са својим националним енергетским компанијама: Аустрија, Мађарска, Румунија, Бугарска и Турска. За учешће у овом предузећу заинтересоване су и Француска и Немачка. Србија је пројектом заобиђена – маршрута до Аустрије води искључиво кроз земље НАТО-а. Идеја је да гас са Кавказа, Ирана и Централне Азије буде, преко источног Медитерана и Турске, а потом Балкана, спроведен до тржишта Западне Европе све више зависног од овог еколошког енергента.

Нато губи монопол

Косово је на тој мапи, по мишљењу Наземроаје, тек један од пет

настала 1992. распадом Совјетског Савеза, коју су 1999. напустили Азербејџан и Грузија, и која данас окупља седам постсовјетских држава: Јерменију, Белорусију, Казахстан, Киргизију, Таџикистан, Русију и Узбекистан. Канадски научник најаву генералног секретара ОКБ-а Николаја Бордјуже из маја ове године, да би и Иран могао, као прва несавјетска земља, да се прикључи овој безбедносној организацији и да ће, „ако такав захтев уследи, бити размотран“ – тумачи управо у контексту стварања поменутих савезништава. (Русија и Иран, иначе, заједно располажу с више од половине светских резерви природног гаса.) Када се додају и Бордјужине нешто касније изјаве, да је ОКБ спреман да се укључи и у глобалне мировне операције, то је довољно за Наземроају да закључи да је реч о изазову за глобалне циљеве НАТО-а, односно стављању до знања да алијанса нема више монопол као војна организација. Тим пре што је Кина, како наглашава, већ постала „полуформални члан“ ОКБ-а.

Потенцијал „Набуко гасовода“

Недостатна веза између огромних извора и потенцијалних тржишта (у мил. кубних метара). „Набуко гасовод“ би повезао огромне изворе са подручја Средњег истока и бившег СССР-а, а потенцијална тржишта су чланице ЕУ из Западне и Централне Европе.

глобалних фронта на којима се суочавају САД и њихови савезници, с једне стране, а с Русијом и Кином и њиховим савезницима с друге. Поред Косова, односно Балкана, то су још и подручје источне Африке, Корејско полуострво, Индокина и Средњи исток. По њему, на делу је покушај окруживања Русије и Кине, а, истовремено, НАТО се спрема за могући коначни обрачун са Србијом и Русијом око Косова. Део тих припрема су и НАТО маневри у Хрватској и у Јадранском мору.

Наземроаја посебно указује на својеврсне интегративне процесе у Азији, који су интензивирани последњих година. Један сегмент тих процеса јесте Шангајска организација за сарадњу („Шангајска шесторка“), чији су чланови Кина, Казахстан, Киргизија, Русија, Таџикистан и Узбекистан, а посматрачи Индија, Иран, Монголија и Пакистан. Интересовање показује и Азербејџан, а аутор сматра да су у сфери економског утицаја „шесторке“ и Јужна Кореја и Јапан.

Други чинилац је Организација за колективну безбедност,

Канадски истраживач у овом светлу приказује и координацију енергетских и индустријских пројеката Ирана с Венецуелом и Сиријом, познатим противницима политике САД. На плану енергетског ривалства са САД и ЕУ, Наземроаја види Русију и Иран као партнере, наводећи да Москва и Техеран заједнички раде на регулисању светске цене гаса, уз напомену да ће Русија бити у добитку уколико туркменски гас буде пролазио кроз њену или иранску територију, а не преко Набуко гасовода.

Улога „Јужног потока“ у судбини Космета

„Велика игра“ из наслова Наземроајиног текста (термин који се користио за супарништво Велике Британије и Русије у 19. веку), може заиста постати велика игра за цео 21. век, ако Руси из солидног шпила својих и савезничких могућности извуку већ наговештени адут: пројекат новог гасовода који би, под руководством „Газпрома“, могао да прође кроз Србију и додели јој важну регионалну улогу. Реч је о „Јужном потоку“, који би конкурисао „Набуку“ у снабдевању Европе средњо-азијским и каспијским

гасом.

Гас би у овом случају Србију улазио код Ниша и преко наше државе ишао према корисницима у региону и Европској унији. Да би гас уопште потекао кроз Србију, што још ни изблиза није извесно, једина шанса је управо „Јужни поток“, јер нас пројектована маршрута „Набука“ заобилази, осим ако Џорџ Буш и његова администрација не одустану од подршке отцепљењу Косова. Такође, вероватни услов да Руси пропусте свој гас кроз Србију била би наша војна неутралност, о којој је, не помињући гас и гасоводе, недавно говорио и председник владе Војислав Коштуница.

Како ова два пројекта („Набуко“ и „Јужни поток“) међусобно веома конкуришу и готово се искључују, а изузетно су важни за снабдевање Европе при-родним гасом у будућности, сва је прилика да ће се ривалитет два политичко-енергетска блока, о којима говори Наземроаја, још више продубити. А то скривене механизме велике игре око Косова и Метохије, чији су гасоводи само

КОСОВО НЕ ТРЕБА ДА БУДЕ ДРУГА БОСНА

Приштина, 15. октобар - "Будућа мисија међународне заједнице на Косову не треба да има неограничену и неорочену власт, а стварање друге Босне на Косову било би против интереса Косова, али и саме Европе".

Тако је у ексклузивном интервјуу за лист "Коха диторе" рекао шеф Европске иницијативе за стабилност (ЕСИ) за Балкан, Гералд Кнаус.

Да би се избегла асполутна власт међународне заједнице и да би се земља спасла тога да постане пропала држава, Кнаус, који се иначе доста бавио анализом ситуације и политичких токова у Босни и у земљама Југоисточне Европе, каже да на Косову треба да постоји политички консензус међу домаћим политичарима, а да би међународним представницима требало да се покажу "црвене линије", да им се каже да је Косово спремно, да има визију, да има план за економски развој и да зна да имплементира Ахтисаријев план.

"Мислим да није ни у интересу Косова ни у интересу Европе да овде буде друга Босна, стварањем међународних институција које ће и временски и уопште узев имати неограничену власт. Још једна канцеларија специјалног представника, попут оне у Босни, није у интересу Косова, јер ће бити сукоба какав ви имате сада, а то неће бити сада ни у интересу Европе. Ви можете да искористите ову прилику у Европи, а политичари Косова то треба јасно да изнесу Европи", рекао је Кнаус.

По мишљењу шефа ЕСИ-а, политичари Косова и цивилно друштво, изузев усресређености на статус Косова, требало би да имају у виду и овај елемент који спада међу најзначајније у функционисању будуће државе Косово.

"Веома је значајно да се има јасна стратегија за дан после независности и да буде јасне мисије међународног присуства. Да ли ће то присуство бити попут оног у Босни? Резултат који је до сада проистекао у Босни био је пропала држава, јер је међународна заједница имала превише власти. Како ћете то избећи на Косову"? - упитао је Кнаус.

Због тога, изузев политичара, он је рекао да би и улога цивилног друштва могла да буде велика.

"Цивилно друштво треба то да уради. И они треба да искористе ову прилику и да стекну савезнике у Европи, са европским парламентарцима, са европским медијима. Дакле, ви треба да покажете и да овом приликом конструктивно аргументујете, зашто Косово треба да буде третирано као друге европске земље или пак и као Македонија. Дакле, упркос томе што сте тамо (у Македонији) имали велику кризу и етнички сукоб, ви никада нисте имали протекторат. Ви то треба да урадите убедљиво, користећи

прилике и показујући да то не минара европске вредности, већ се то чини засновано на заједничким европским вредностима, да косовско друштво и политички систем желе да буду третирани као и друге државе у Европи".

Он поручује да на Косову треба да буде више јавне дебате у погледу међународног присуства у будуће.

"Једна од дебата која би, разуме се, требало да буде вођена, а које није било до сада, то је какву ће власт имати будућа мисија. Ви треба да будете веома одлучни у погледу тога да буде ограничена мисија међународне заједнице и не треба да дозволите да будуће међународно присуство буде, једноставно речено, наследник УНМИК-а и да има исте компетенције. То треба да буде неприхватљиво. Ви треба да пронађете путеве да то спречите. Ваш главни савезник је јавност у Европи и у Америци. Дакле, изазови ће бити да пронађете пут за главна начела", рекао је он.

По мишљењу аналитичара Кнауса, Ахтисаријев план је још увек фундаменталан и свако кашњење статуса има своју цену.

"Разумем забринутост грађана Косова у погледу непрекидних одлагања решавања статуса. Мислим да ће Косовци моћи да прогласе једнострану независност, али шта ако она не буде толико призната"? - изразио је своје дилеме Кнаус.

У погледу деловања ЕУ око признања независности Косова, он каже да је веома критично уколико нема резолуције СБ ОУН, али ипак изражава наду да земље које су изразиле скепсу неће блокирати процес и спољну политику ЕУ.

"Имамо земље које су скептичне као што су Кипар, Румунија... Мислим да је, напосокон, најзначајнија ствар то да ће већина земаља ЕУ признати независност, а остале неће блокирати мисију ЕУ на Косову. За ЕУ ће бити веома тешко уколико буде парализана од Русије само зато што унутар ње постоје неке државе које не учествују у доношењу одлука. Мислим да би високи приоритет ЕУ требало да буде њена ефикасност, а не да она по сваку цену буде уједињена", рекао је Кнаус.

Говорећи о односима Русија-Запад у погледу статуса Косова, он мисли да ту постоји сукоб визија.

"Што се тиче Русије, он (приступ у случају Косова, прим. аутора) није био само игра политичке елите, већ је то и опште уверење које дели већина Руса. Европљани не деле такву визију и то је сукоб визија. Главно питање је да је Косово у Европи и од великог је интереса за ЕУ и САД. Они су много инвестирали и оправдано кажу 'Видите, ми постујемо осетљивост Русије, међутим, нећемо деловати на тај начин, јер је то у нашем интересу и то је наша одговорност'".

Сами Кастрати, Коха диторе

РЕАДМИСИЈА - ИНТЕГРАЦИЈА, КАЈ ГОД

Ово је прича која мени звучи као да је изашла из Борхесове "Опште историје бешчашћа". Не могу а да не напоменем да је хрватски превод "Опћа повјест гадости" много ефектнији. Да ли сам језик или се ту ипак ради о одабиру речи овог преводиоца, али се у "Опћој повјести..." назире одређени хумор ових иначе невероватно језивих, сурових и истинитих прича који мало недостаје "Општој историји...". Поједностављено, нешто као разлика између хрватског и српског Алана Форда. Али не бих никога да нервирам овим поређењем (Борхеса и Алана Форда).

Реч је о реадмисији. У најкраћим цртама: неке западноевропске државе када депортују непожељне (углавном национално неидентификоване грађане који се од "осталих" становника издвајају бојом коже и животним навикама) назад у њихове источноевропске, прве на списку, назови-постојбине, имају праксу да им уделе између шест и осам хиљада евра. Са том сумом ови треба да се интегришу у ново друштво – у преводу, да нађу

смештај, упишу децу у школе и обданишта, осмисле чиме ће се од сада бавити, обуче се за нову професију (јер нема смисла да краду ако су то до сада радили тамо одакле су дошли), да науче језик земље-домаћина и да се понашају уљудно. Сада су национална мањина (са својим правима и обавезама) у држави коју су одабрали за матичну, а истерани су из оних у којима су се родили, али чији нису држављани. Ону праву, првобитну, најматичнију постојбину немају јер их ова такође не признаје и каже да са њима нема ништа. Као, рецимо, Индија или Египат, та држава их се одриче и препушта их милости (не)гостољубивих држава-домаћина. А ове опет – свака гора од суседне. И саме неинтегрисане у онај главни, јако лепо уређени Свет. И саме "депортоване" још одавно, у сличној ситуацији као ови што пристижу. Свако у неком свом транзиту – у коме тачно и јесу једни за друге. (Нека иде до ђавола сва та сиротиња овог света, шта човек да ради са свима њима?!)

И ево, ово се недавно догодило: група депортованих нађе се на аеродрому "Никола Тесла" са по шест, седам или осам хиљада евра у џепу. И не знају ни где су, ни где би. Ту их сачекују њихови нови (стари) сународници, представници, ако не и лично председници националних савета националних мањина, па лидери неких партија, група грађана и многобројних невладиних организација које су се специјализовале (не зна се тачно где, када и како) за бављење проблемом ових људи. Проблем се углавном своди на чињеницу да они (ти људи!) уопште постоје. Сјате се око њих као гладне године. Изгледају као неки несносни, сиромашни и непробројиви рођаци ових необичних гастарбајтера, уплашени да се повратник не измигољи, а они остану без плена. Повратник, који се враћа негде где никада није био. Прво, треба да одабере између две-три нове нације које су на располагању. Не види неку разлику, понуде су застрашујуће, а обећања нејасна. Сви партнери на оваквим пројектима интеграције – реадмисије, чији упосленици и волонтери бројчано полако надмашују све регистроване Роме, Ашкалије и Египћане (РАЕ) на територији целе бивше Југославије заједно са осталим земљама Балкана. У та пребројавања и пописе можда не треба ни улазити. Од списка (РАЕ) са именима и презименима лица избеглих са Косова, преко списка депортованих из земаља Уније, па до списка фиктивних волонтера и сарадника на пројектима интеграције, понављају се имена, чак су понегде и истим редом набројана. То су целе нечије породице, и нечије комшије, и породице тих комшија, ко зна ко

укључе у велику стратегију за сузбијање сиромаштва. Да виде како је боље када се поштеним, физичким радом зарађује долар

Деца из колективног центра

Роми у колективном центру у Новом Пазару

су ти пописани људи, ко их је пребројавао и када? Да ли они још негде постоје, или живе само на различитим списковима? Да ли су те породице заиста кренуле од Косова, па се задесиле у некој од чланица ЕУ, а сада је све у реду, вратили су се и волонтирају на неким од ових пројеката, збринуте од својих интегрисаних сународника и других заштитника?

Програм (интеграције, реадмисије, како год) почиње решавањем елементарног питања становања. Нађе се неко задужен за то да депортованима и тек пристиглима "повољно" понуди стан, шупу, подрум, шта год, негде на периферији, није ни важно, овај ионако не зна где је. За неких три до шест хиљада евра, на три до шест месеци, унапред, да се тај новац не списка без везе, а и да остане међу "својима". Кад се пристигла група смести, није се још ни наспавала а већ почиње циркус са хаотичним програмом. Имплементира се тачка по тачка! Социјализација или ресоцијализација; учење језика; мало упознавања са културом и обичајима земљедомаћина или оне далеке прапостојбине, свеједно; онда (већ нека) едукација, па о истом трошку и запошљавање – да се узгаја воће или поврће за аутора пројекта, да му се изгради кућа, па још једна, да му се опере ауто... Да се ти депортовани што пре

дневно, уместо да се иде по белом свету, да се краде и обија, проси и бави проституцијом. Сада су део једног већег плана, имају новог заштитника који планира да брине о њима, али прво хоће лепо да их васпита.

Неко би рекао – улетели су право у паукову мрежу нових послодаваца, макроа, трговаца људима који су своје фирме чак и регистровали, и то као непрофитне, хуманитарне организације, и затрпавају тек придошле сународнике гомилом рекламног материјала, на језику којим ни сами не баратају најбоље, али су запамтили кључне речи. Жонглирају мање-више вешто свим тим појмовима – имплементација, социјализација, интеграција, људска права, те дискриминација итд. Циркус је постављен, почетак помпезно најављен, али главна тачка, већ гледа где да побегне.

Одбор за дочек није рачунао на један детаљ, а то је да овај штићеник од малих ногу, у широком свету, вежба вештине преживљавања о каквим заштитник ипак не може ни да сања, те да ће побећи назад, у своје непознато станиште, чим прозре превару. А прозреће брзо, све је много видљивије него што се то органи-заторима чинило док су у журби писали своје пројекте. Може после ко год хоће да прича како је са депортованима тешко сарађивати – то се не зове сарадња, то је израбљивање. То је најружније искоришћавање несреће од које свет најрадије окреће гла-ву јер нема одговора, и нема решења. Од прављења модерних резервата, до покушаја да се све то игнорише и претварања да су сви људи једнаки, преко непријатељства и насиља – до бестидног богаћења појединих који су сами себе изабрали да штите немоћне, а не смеју ни да завире у насеља где им живе ти штићеници и сународници. Звучи као тотална утопија, али нека разделе циљаном "популацији", нека побацају из авиона све те новчанице које иначе улудо троше на неукусне параде, на перформансе где се уживо слушају трагичне исповести, на бизарне документарне филмове, за које стварно више није јасно ко то жели да гледа, ко је тај што се тиме наслађује, колико још гадости треба снимити и без престанка премотавати те језиве траке, и колики је на крају проценат тих "директних корисника" овакве помоћи? Од бог-свети-не-зна колико милиона припадника "циљне групе", за тих бог-свети-не-зна колико милиона евра, све те организације можда збрину неколицину најугроженијих, репре-зентативних примерака који су пристали, или нису ни схватили, да за потребе тог циркуса играју улогу мекче.

Ана Радмиловић

ОКОНЧАВАЊЕ КОСОВСКОГ ПРОБЛЕМА

Будућност Косова је постала опасна међународна збрка, а Русија је успела да тај проблем претвори у претњу како стабилности на Балкану тако и прекоокеанском савезу.

Још од 1999. године, народу на Косову се говори (највише САД) да ће добити независност. У априлу су САД и ЕУ подржале нацрт резолуције Савета безбедности тако што су одобриле план изасланика УН Мартија Ахтисарија о надгледаној независности за Косово са великим степеном заштите српских мањина. Суочен са снажним противљењем Србије, иза које је, очигледно, Русија стала својом претњом коришћења вета, Запад се повукао и чини се да је сада подељен и несигуран у ком правцу да настави.

Мортон Абрамовиц

Пошто је Савет безбедности сатеран у ћорсокак, а да би сачували јединство, Запад је одабрао да се спроведу обновљени преговори, који ће трајати 120 дана, под будним оком контакт групе састављене од шест земаља (укључујући и Русију), али без претходног договора шта ће се догодити по завршетку преговора. Дуго је изјављивано да подела

Жак Рупник

Косова не долази у обзир, али неки виши западни званичници почињу да шапућу о томе као о компромисном решењу. Добро дошли на Балкан.

Погрешни кораци, неспоразуми, поделе и одуговлачење јесу карактеристике западне политике што тешко може да доведе до решења постојећег проблема.

Окончање рата на Косову 1999. године само је отежало решење овог проблема. У тој разумљивој журби да се прекину непријатељства, САД је заједно са својим европским савезницима донела резолуција 1244 Савета безбедности, чиме се завршава рат на Косову, и Косово се ставља под протекторат УН, али се Србији даје условни суверенитет до коначног решења статуса Косова. Под претпоставком да ће Србија да прихвати „реалност“ кад председник Слободан Милошевић не буде више на власти. Али Запад после свргавања Слободана Милошевића није начинио корак напред, већ је уместо независности уступио место неизвесној будућности. То одуговлачење је дозволило непомирљивом националисти, премијеру Србије Војиславу Коштуници, да свом снагом настави своју кампању за слање управе УН на Косову. Неке западне земље су чак охрабриле Коштуницу не обраћајући много пажње на његове изјаве намере, и сврставају га у велике демократе и на тај начин, што је најважије од свега, дозволе Србији да поверује да је њен пут у Европску унију независан од решења косовског проблема, другим речима, да Унија може да понови своју неопустиво катастрофалну одлуку кад је у ЕУ примила подељени Кипар чије територијално питање још увек није решено.

Поред и даље нерешене будућности Косова, Запад се суочава са опорављеном Русијом. По ко зна који пут, Русија је изјавила своје

неслагање са било каквим договором у вези са Косовом без пристанка Београда. Такође је одбацила предлог специјалног изасланика УН Мартија Ахтисарија изнетом на Савету безбедности, којим се предвиђа високи степен заштите Срба на Косову, али којим се укида Резолуција 1244, а самим тим и условни суверенитет Србије, што би легално отворило врата ка независности Косова. Многи западни званичници и стручњаци су сматрали да Москва једноставно позира и да ће прихватити независност кад за то дође време. Али време је дошло и Русија је задржала непромењене позиције. Москва само може да ликује над поделом коју је створила међу Западним моћницима. Толико о предвиђањима.

Да би се томе створила опозиција, пресудно је одржавање западног јединства око Ахтисаријевог плана за независност Косова, што то ће бити тешко остварљиво. Многи су заборавили Милошевићева недела због којих су међународне интервенције биле неопходне. Неке земље ЕУ – Грчка и Кипар, као и Словачка и Шпанија – из својих личних разлога скептичне су у вези са независношћу Косова; друге не желе да наставе даље без доношења нове резолуције која ће званично да поништи Резолуцију УН 1244. Неки верују да Москва може још увек да се придружи; ако Бушово пријатељство са Путином није уродило плодом, можда Саркозијево хоће.

Сада, после вишегодишњег веровања у обећања Запада и извршавања свега што је он од њих тражио, косовски Албанци, који чине 90 посто становништва, још увек јасно не виде свој пут у независност. Они се плаше да ће одустајање Европе да убрза ствар у Бриселу. Многи су забринути да ће САД, њихове најоданије савезнице, упркос сталним уверавањима, можда сад радије одлучити њих да напусте уместо да затежу односе у прекоокеанском савезу тако што ће да признају независност Косова без подршке ЕУ. Пошто су свом народу рекли да је независност неминовна, руководство је минирано, а незадовољство је у порасту. Осим играња на карту симпатија и обећања са Запада, Косовари имају мали утицај, остаје им претња насиљем и могућност проширења кризе на цео регион због прикључивања Албанаца у Македонији, Црној Гори, Албанији и Србији.

Те кораке они не желе да предузму.

У овом тренутку, Запад више воли да сачека. Последњи предлог је позив на обновљене преговоре у трајању од четири месеца. У нади да ће добити подршку Русије и Србије, нови нацрт елиминисања Ахтисаријевог плана за укидање Резолуције 1244 и суверенитет Србије уколико преговори пропаду.

Србија се изразито противи ограничењу времена за обновљене преговоре и занемаривању Резолуције 1244. Русија је најавила подршку за сваку одлуку на коју Србија пристане. ЕУ је понудила нове преговоре које ће надгледати Контакт група за Балкан коју чине шест земаља, где се и даље Русији оставља право на вето.

Нови преговори имају смисла уколико имају јасан рок и олакшавају Западу доношење споразума о признавању независности Косова у случају да преговори не успеју. Скоро је свима познато да је мало вероватно да ће српски лидери да потпишу било какво признавање независног Косова, као што ниједан косовски лидер неће да ризикује да навуче бес својих сународника ако пристане на било шта друго. Али продужавање преговора носи са собом много опасности- ризик од бесконачних преговора и увођење још једне једине могућности за постизање споразума- а то је подела Косова.

Идеја о подели је недавно избила у јавност објављивањем чланка бившег премијера Русије Јевгенија Примакова који је то предложио као једино изводљиво компромисно решење. Обе стране би добиле нешто том поделом, образложно је он; Косово своју независност, а Србија северни део Косова, који се већ налази под њеном управом. Многи су ову сугестију протумачили као руски знак да је то на крају крајева одраз позиција на којима стоји

Србија. Као што Русија сматра да је независност Косова преседан за друге „замрзнуте конфликте“ на Кавказу, тако и Запад види поделу као опасан преседан.

До сада је Запад искључивао поделу као решење јер страхују да би подела могла да доведе у питање границе и на другим местима на Балкану - првенствено у Македонији, Босни и у самој Србији - и да доведе до изузетне нестабилности. Запад је натерао Косоваре да се обавезу да неће потезати питање промене граница нити припајање другим албанским областима. Мада Запад није планирао дискусију на тему поделе, неке земље би можда сада биле спремне да подрже ову идеју уколико се обе стране на Косову сложе с тим. Уколико би то постала западна политика, што је мало вероватно, али није искључено, Запад ће дати свој благослов стварању једне етничке државе.

Београд и Приштина су до сада одбијали поделу. Мада, многи Срби су очигледно присталице тога (знајући да је немогуће да поново освоје Косово), и руководство на Косову ће то морати да узме у обзир уколико Запад то представи као једини пут у независност. Они би инсистирали да припоје и српске области, Прешевску долину у којој Албанци чине већинско становништво, у замену за северни део Косова и околини Митровице. Увођење поделе у неким новим преговорима, може зато да изгледа као разумно решење, мада је извесно да ће због бескрајних одлагања доћи до стварања дестабилизујућег преседана за Македонију а можда и за Босну.

Уколико се не постигне договор у новим преговорима, како се чини, следећи корак Запада требало би да буде прекид одуговлачења и јединственост у погледу независности Косова. Главне мере Ахтисаријевог плана, посебно размештање мисија за надзирање ЕУ на Косову, већ сада би могле да буду спроведене. Кад преговори буду окончани, уколико Русија искористи своје право на вето, ЕУ и САД би колективно требало да окрену лист и да признају независност Косова.

Ако заобиђемо Савет безбедности УН, поделу међу великим моћницима и упорно противљење Србије тешко да имамо велики сценарио за пут ка независности Косова. Истина је да се сада налазимо у великом глибу и да би било какво решење заправо било прилично хаотично. Дакле, прави избор мора сада да се направи. Београд мора да изабере између своје будућности и прошлости; алтернативе су Брисел или Приштина кад већ не може да има обе. Косово мора да изабере подељену сувереност и поштовање мањина као један од услова за независност. Запад мора да изабере јединство и јасну одређеност, и да се одупре идеји поделе, јер ћемо имати нестабилност и вероватно изазвати Неред и много даље ван граница Косова. На крају, Србија и Косово морају коначно да уђу у Европу, а то неће бити могуће све док морамо да се бавимо недовршеним пословима као заоставштином из ратова приликом распада Југославије.

Мортон Абрамовиц - Жак Рупник

О СЛОВЕНСКОМ САВЕЗНИШТВУ И АТЛАНТСКОЈ РЕТОРИЦИ

Украјинска бајка о Европи

Након распада СССР, Украјини је припала тужна и неславна улога транзитне зоне за руске ресурсе и новац, који су у огромним количинама пребацивани на Запад. И док је западна економија цветала од „инвестиција“ и „хуманитарне помоћи унесрећеном руском народу“, док су се од тога баснословно богатали руски олигарси, злато, новац и гас расути у транспорту били су довољни

само да остваре сан о европској будућности неколицини припадника украјинске политичке и економске елите, док је народ таворио у бедности и чамотињи корупције, безаконја и бирократије, потребне да Украјина остварује своју функцију педесетомилонског „офшор“ бесцаринског раја. Када је, међутим, Русија одлучила да своја средства, ресурсе, новац, па и олигархе, паметније искористи на своју властиту корист, употребљивост Украјине нагло је добила нову природу. Након експресно закупање „демократске револуције“, ова држава постала је „огледно добро“ за нове хибриде „демократских институција“, замишљених да у крајњој инстанци успоставе „транспарентну, нерепресивну и неауторитарну“ демократију у изнова својеглавој Русији.

Да би се ово остварило, и пре свега да би се притисак на источном суседу максимализовао, у Украјини су ослобођене и узјахане све притајене стихије које су земљу тихо раздирале вековима. Демократија није бирала средства – ако је било потребно, спроводили су је бивши комунисти, припадници „старог режима“, олигарси и личности сумњиве репутације, гонећи пред собом пробуждени национализам, фашизам, сепаратизам, ксенофобију, и поготово верски раскол. Притисци на Кијев стизали су из Брисела, Вашингтона, чак

и Ватикана, и тицали су се најразличитијих сфера друштвеног живота. Револуционарна власт успоставила је контролу над економијом (привела је олигархе под своје скуте, поставивши највећег за премијера), повећани су притисци на већинско православно и рускојезично становништво (укидање руском језику статуса званичног чак и у аутономним регионима са руском популацијом, проглашење из Ватикана поглавара унијатске украјинске цркве „митрополитом

Кијевским“, чак и повремено паљење православних храмова у Галицији).

У земљи се убрзано спроводи „украјинизација“, са циљем да се створи национални идентитет из неодређеног територијалног „самочувства“ централне Украјине, заснован пре свега на украјинском језику, „европским вредностима“ и везама са „традиционалним савезницима“, Пољском и балтичким републикама. Свака веза са Русијом се насилно прекида, историја се пише изнова, а измишљају се најразличитије теорије да се објасни како се у срцу средњевековне Кијевске Русије, чији прваци и даље остају очеве украјинске нације, могла развити једна држава и

нација која нема никакве везе са Русијом данашњице. Малоруски идентитет се одбацује као увредљив, а руски језик, до јуче доказ културе и престижа, постаје презрени и омаловажени инструмент „великоруског империјализма“. Руска доминација се везује за царистичко потискивање украјинског идентитета, а поготово на „Стаљиново геноцид“, којим су „плански побијени“ милиони Украјинаца у двадесетим годинама XX века преко колективизације пољоприв-

вредне производње и глади која је настала након тога. Са друге стране, периоди пољске и литванске доминације, феудалног подчињавања и насилног унијаћења тумаче се као докази чврстог пријатељства са овим народима, и показатељ давнашњег „европског опредељења“ украјинског народа.

Дрски и агресивни став нових кијевских власти према Москви додатно је отежао и иначе несносну ситуацију у земљи. Поред страшних економских проблема, почели су да се додатно ревитализују политички проблеми, како галицијског, татарског, па чак и донског сепаратизма, а идеолошки сукоби западно и источно оријентисаних грађана често се описују као на корак од грађанског рата. Одабравши да се сврста међу најоштрије критичаре руских власти и, што је далеко важније, међу отворене против-нике руских економских интереса у Украјини, нове „демократске власти“ изазвале су гнев Москве који се манифестовао укидањем економских привилегија (пре свега повлаштене цене енергената, чија је препродаја током деведесетих одржавала и тако бедни социјални стандард), а у случајевима позива да запад „интервенише“ свргавањем „тиранског режима Владимира Путина“, чак и до отворених претњи о ревизији унутарсовјетског споразума којим је Русија 1954. Украјини „преписала“ Крим и донске области, што би могло довести до потпуног распарчавања земље.

У датој ситуацији, више је него природно што су украјинске власти помислиле да, после толиког заоштравања односа са дојучерашњим патронима, једини спас могу наћи у што хитнијој, чвршћој

Пољски, украјински и амерички војници на Косову 2001 код села Дренова Глава

и неповратнијој афилијацији са западним земљама. И док Европска Унија тешко да има и представу шта би радила са огромном Украјином и њеним још већим проблемима, па је самим тим и прилично непривржена идеји о евентуалном украјинском чланству у Унији, Организација северноатлантског пакта (НАТО) се показала знатно наклоњенијом Кијеву, видевши у томе прилику за ново шахирање све „безобразнијих“ московских власти. НАТО је тако постао „сламка спаса“ за младу украјинску демократију – једини преостали гарант стабилности, евроинтеграције, али и заштите територијалне целовитости и националног идентитета пред све вероватнијом руском политичком одмаздом.

У датом контексту развја се специфична, украјинска евроатлантска реторика. Европска унија, која са својим стандардима и богатством за просечног Украјинца представља новооткривени сан, представља се као крај транзиционог пута, чији је можда и најважнији степен чланство у НАТО. Поред „чињенице“ да су „све новије чланице ЕУ прво ступиле у НАТО“, неопходност приступања овом савезу (чије би чланство било неиздржив терет за крхку економију земље) правда се у Галицији и пред свим екстремним, револуционарним „демократима“ као заштита од (поновљене) руске хегемоније и отворене окупације, а на Русији наклоњеном истоку „природним токовима интеграција“ и „духу сарадње“ која ни-

кога не протежира и која је свима подједнако наклоњена. Украјина мора учествовати у међународним стабилизационим процесима да би могла и сама уживати стабилност, а у томе јој нико не може помоћи колико „најмоћнија држава света“ на челу „најмоћнијег војног савеза“. Оно у чему се ова „натовска пропаганда“ значајно разликује од исте такве у Пољској, Грузији или балтичким републикама, јесте у томе што она не може рачунати на већинску подршку антируској политици у народу, и стога мора улагати знатно више напора да потребу за чланством у савезу „рекламира“, немајући истовремено основни разлог за ступање у њега – очигледну војну претњу око које би се могао остварити национални консензус. Да би се иста остварила, иде се чак до отвореног провоцирања евентуалних исхитрених потеза Русије који би, мада вишеструко штетни по Украјину, могли да приконе додатне проценте становништва подршци „евроатлантским интеграцијама“.

Кримска побуна и друга страна украјинске копејке

Колика је, међутим, стварна наклоњеност украјинског народа (украјинских народа?) овом процесу, тешко је рећи, будући да анализе варирају зависно од тога да ли их наводе проруски или прозападни извори. Оно што је сигурно, јесте да се још увек значајна већина противи било каквом облику афилијације Украјине са НАТОм, и то је најбоље уочљиво у чињеници да челиници Јануковичеве Партије региона, иначе представници „ретроградно проруског елемента“, своју антиНАТОВску политику упорно и доследно заснивају искључиво на „народном плебисциту“. Да у питању није „незадовољство узроковано економским факторима“ и „националном депресијом“, које се може отклонити агресивном медијском кампањом, већ одлучно опредељење широких слојева народа, најбоље илуструје догађај који се одиграо на Криму средином прошле године. Тада се, наиме, један наизглед „обичан дневнополитички догађај“ као што је заједничка војна вежба НАТО и украјинских снага на територији Аутономне републике Крим, искомпликовао до државне кризе највишег реда и замало није довео до грађанских сукоба и цепања земље.

Наиме, у духу „спољнополитичке сарадње“, требало је у оквиру акције „Морски поветарац 2006“ НАТО снаге (у ствари америчка флота) пристану у кримској луци Теодосија, одакле би се кон-војем упутиле ка унутрашњости, где је требало да обаве заједничке вежбе са колегама из украјинске армије. Међутим, само појављивање америчке флоте у водама око Крима, традиционалног седишта руске Црноморске флоте, са којом је историјским и економским спонама повезана већина већинског становништва, било је довољно да изазове народни револт у луци, и доведе до спонтано организованих барикада и блокада пристаништа. Узалуд су украјинске власти тражиле ком-промис са локалним становништвом – пристало се да амерички војници ступе на копно без оружја, да најзад буду у питању искључиво представници инжењерије и војни инструктори, није помагало ни то што су они настојали модернизовати стари војни полигон да би се на њему могле тренирати НАТО снаге, уз при-стојну накнаду локалној власти – док је Врховна рада Крима до-носила закон којим се територија полуострва проглашава „зоном без НАТО“, амерички бродови стајали су беспомоћно укотвљени пред улазом у луку. Најзад, покушали су се изиграти локални житељи тако што су се, уместо свечаног дочека у луци, амерички војници кришом искрцали на плажи недалеко од града, и запу-тили ка дестинацији у цивилној одећи и возилима.

Међутим, ту је тек започела њихова трагикомична одисеја – у које год место се запутили, затекли би блокаде на путевима. На сва преклињања и претње владе у Кијеву, локалне власти и организатори потеста упорно се оглушиваху, и конвој не само да никако није могао да се пробие до полигона у центру полуострва, него нису могли наћи ни место да преноће и нешто поједу! Када су најзад успели на препад да се појаве у једном месном санаторијуму, радници су одбили да их услуже било чиме, а локално становништво блокирало је здање. Исто је било са аеродромима и евентуалним пристаништима.

Ситуација је убрзо почела озбиљно да се „закувава“ – милиција којој су централне власти наложиле да разгнају демонстранте одбила је

послушност, да би се исто то догодило са специјалцима који су послати из унутрашњости земље. Истовремено је дошло до експлозије антинатовских протеста широм (истока) земље, а локалне и регионалне самоуправе у рускојезичким областима нагло су интензивирале сепаратистичку реторику. Отказивање послушности влади милиције и дела војске није наивна ствар, и у Кијеву су почеле да колају вести о „државном удару“, али и евентуалном слању лојалних снага да ствар „рашчисте“, што је претило да се претвори у отворени грађански рат између истока и запада земље. Разум је, међутим, на некој инстанци ипак превладао (а по свој прилици била је то одлука унутар самог НАТО, који је „схватио да је непожељан“), и уз договор са демонстрантима, ослобођен је коридор до аеродрома у Симферопољу, одакле су војници евакуисани за Немачку. Иза њих је остао тријумфујући народ Крима под

транспарентима са антинатовским и проруским паролама и пробуђеним (руским) националним поносом, али и бројни контејнери са техником, заостали на плажи где су се испрва искрцали и до којих војни транспортери нису никако могли да се пробију.

Кримска побуна била је озбиљан шамар „евроатлантским интеграцијама“ у Украјини и неуспех власти у Кијеву да успоставе контролу над великим делом своје земље пропраћен је у Бриселу са значајном дозом мрштења. Тријумфалистички натписи руске штампе показали су се ипак као преувеличани, будући да Украјина није напустила новоусвојени политички курс, али је „демократским властима“ стављено на знање да постоје одређени кораци које је једноставно немогуће спровести, а да не буде доведен у питање сам опстанак земље. Унеколико је прекинута дотадашња бахата реторика из Кијева, али је настављено како са пропагирањем „нераздвојивости европских и атлантских интеграција“, тако и са институционалним притисцима на рускојезично становништво, поготово кроз образовни програм и културну политику. Са друге стране, исток земље показао је да је способан да у потпуности блокира институције државе у тим крајевима, чиме је могућност поделе земље у ситуацији „судбоносног избора“, попут оног о ступању у НАТО, додатно актуализована – и тиме је постало очигледно да опстанак Украјине зависи пре свега од воље Кремља, чије је реч последња у руским крајевима. Сама Русија је за сада привржена

територијалној целовитости као глобалном принципу, али убрзано се гадате додатне и посебне споне са подонским областима, и иначе економски потпуно повезаним са Русијом, а у оквир припрема за зимске олимпијске игре у Сочију некако је запала и изградња модерног моста преко Керченског мореуза, који дели Крим од Кубанске области у РФ.

И ко је на крају ту на чијој страни?

Свакако најзанимљивије питање, које, уосталом, често постављају и зачуђени страни заступници украјинског ступања у НАТО, откуд код народа Украјине толико отпора према овој организацији? Одговор да је „за све крива Русија“, која се „меша у унутрашња питања својих суседа“, и својом пропагандом подбуђује народ против транспарентима са антинатовским и проруским паролама и пробуђеним (руским) националним поносом, али и бројни контејнери са техником, заостали на плажи где су се испрва искрцали и до којих војни транспортери нису никако могли да се пробију.

Кримска побуна била је озбиљан шамар „евроатлантским интеграцијама“ у Украјини и неуспех власти у Кијеву да успоставе контролу над великим делом своје земље пропраћен је у Бриселу са значајном дозом мрштења. Тријумфалистички натписи руске штампе показали су се ипак као преувеличани, будући да Украјина није напустила новоусвојени политички курс, али је „демократским властима“ стављено на знање да постоје одређени кораци које је једноставно немогуће спровести, а да не буде доведен у питање сам опстанак земље. Унеколико је прекинута дотадашња бахата реторика из Кијева, али је настављено како са пропагирањем „нераздвојивости европских и атлантских интеграција“, тако и са институционалним притисцима на рускојезично становништво, поготово кроз образовни програм и културну политику. Са друге стране, исток земље показао је да је способан да у потпуности блокира институције државе у тим крајевима, чиме је могућност поделе земље у ситуацији „судбоносног

избора“, попут оног о ступању у НАТО, додатно актуализована – и тиме је постало очигледно да опстанак Украјине зависи пре свега од воље Кремља, чије је реч последња у руским крајевима. Сама Русија је за сада привржена

централних власти у Кијеву тешко да може задовољити. Да је у питању само пропаганда, тада би је демократска влада могла ублажити властитом атлантском контрапропагандом (што углавном функционише у Чешкој, Пољској или Хрватској). Проблем је очигледно у потпуном недостатку поверења у Кијев већине рускојезичног становништва, које доводи до тога да се они окрећу Москви, њеним аргументима, медијима и вођству, а које је додатно стимулирано агресивним, нетрпељивим и антируским „украјинизаторством“, које само доприноси осећају одбачености и угрожености у источним деловима земље. Међутим, не перципира се НАТО само као „антируски“ савез (што га само препоручује кијевским и лавовским националистима), како би се могло закључити из упорног руског противљења ширењу Пакта на исток, већ истовремено и као „антисловенски“ и „антиправославни“, чему је пре свега допринело бомбардовање Југославије 1999, као и уопште ангажман Организације против Срба током распада СФРЈ. Ови догађаји, чини се већ заборављени у круговима београдске политичке елите, представљали су дефинитивну прекретницу у љубопитљивом разматрању постхладноратовске трансформације НАТО у словенским деловима бившег СССР-а. Стављање НАТО на страну босанских Муслимана и косовских Албанаца, који се у перцепцији ондашњег становништва изједначају са афганистанским Талибанима и чеченским терористима, неомилљеним широм бившег Совјетског Савеза, дефинисало је став који ће рускојезично, а добрим делом и уопште словенско становништво заузети према овом савезу. Стога је бенигно искрцавање на Криму код локалног становништва, одгојеног на сећању на Кримски рат, интервенцију Антанте и Велики отаџбински рат, схваћено само као продужетак антисловенског ангажовања савеза који служи интересима САД, а чији је крајњи циљ уништење, односно територијално парчање и политичка маргинализација Русије. А Русија је заштитник и покровитељ Крима, једнако као и Србије, те је „ступање натовске ноге“ на кримску земљу једнако „окупацији Косова и Метохије“.

Дакако, ово је само један аспект отпора НАТО у Украјини, и тешко да се може окарактерисати као пресудан. Он је нарочито занимљив, само када се разматра у контексту две друге чињенице. Прва је то што се за основни разлог захлађења у руско-украјинским односима наводи управо „атлантска реторика“ власти у Кијеву, која за последицу има продирање НАТО у дубину руске националне територије, Доњецк, Дњепропетровск, Запорожје, а поготово Севастопол (традиционално седиште Црноморске флоте) и Харков (град у коме су и Руси и Немци током Другог светског рата имали навеће губитке после Стаљинграда). Захваљујући њој, Москва је током претходних пар година украјинску власт почела да третира као изразито непријатељску, а првоборци „Наранцасте револуције“, заједно са првацима Пољске, Грузије и Балтичких република, предњачили су у преплитању антируског ангажмана управо са атлантским императивима. Друга, још занимљивија чињеница, јесте то што се идентичној атлантској реторици, каква се може наћи у Украјини, придружује и сама Србија, за разлику од свих осталих нових чланица и кандидата, једина земља која је била непосредном жртвом војног ангажмана Пакта. Да ствар буде још парадоксалнија, Србија се, првенствено због проблема КиМ, уобичајено сматра управо „највећим руским савезником у Европи“, а саме српске власти моћну РФ непрестано истичу као „носећи стуб“ своје спољне политике.

Из ове две чињенице следе два питања која ће природно поставити свако ко се мало заинтересује за српске и украјинске односе са „најмоћнијим војним савезом на планети“. Прво је како Србија може бити руска савезница, ако је њен непосредни политички циљ ступање у НАТО; а друго зашто се Украјина по питању односа према Русији ставља на потпуно супротну страну европског политичког спектра од Србије, када је очигледно да у Украјини постоји знатно одлучнији отпор према НАТО? Ова питања нису нимало наивна, и српско друштво би их морало темељно размислити, пре него што се испостави да њихова спољна политика, за народ и њено

руководство неће скоро заборавити. Србија је такође највећа жртва НАТО-продора на исток, што се, ако се и не цени у самој Србији, и те како признаје и цени у Русији. Али такође не треба занемарити да Русију са Украјином повезују далеко старије, чвршће и суштаственије везе од ових крхких које су у последњих година дана збрда-здоло успостављене са Србијом – и ако је Кремљ био спреман да Украјину „пусти низ воду“ само због њиховог „ашиковања“ са НАТО, само је питање када ће се слично десити са Србијом – када московско руководство најзад схвати да оно више цени српске жртве од српских министара и политичких челника. Јер, зашто би Русија бранила независност КиМ, коју она види пре свега као наставак нато-вске кампање против српског народа и државе, када та сама држава сарадњу са овим савезом види као „национални приоритет“, а окупационе снаге Пакта као „заштитника безбедности на Космету“ и у Србији? Крим је своје „доносиоце безбедности и стабилности“ из НАТО наглавачке бацио натраг у Црно Море, док се исти могу слободно шетати Србијом, ван јурисдикције српских власти и српских закона. Антируска власт у Кијеву, виђена на самом Криму као страна и непријатељска, није хтела (или није смела) да интервенише против кримског становништва које је опколило 250 америчких војника у санаторијуму „Пријатељство“ у Алушти, и ови су на крају побегли главом без обзира, остављајући за собом опрему и технику. Када би

се нешто слично, не дај Боже, поновило у Србији, НАТО снаге имале би пуно право да се саме обрачунају са становништвом, а држава Србија не би имала право да их у томе спречи. Уосталом, зашто би то чинила? НАТО је на Балкану „ради гаранције безбедности, стабилности и просперитета Региона“ – ко ради против њега ради против безбедности и стабилности, и боље није ни заслужио. Штавише, НАТО „једини штити и угрожене Србе на Космету“ – сви остали само причају приче, укључујући и руске политичке званичнике. Али Србија је „руски савезник“, а Русија је „стуб носач српске спољне политике“. А Украјина је „оштрашћена антируска млада демократија“, у немилости Кремља. Обема су национални приоритет „евро-атлантске интеграције“, обема НАТО штити „стабилност и просперитет“. Дobar део народа једне од њих спреман је да по сваку цену спречи улазак своје земље у НАТО и НАТО у своју земљу, а режим у Кремљу представља главну претњу по њен суверенитет и територијални интегритет. У другој земљи НАТО насилно ради на потпиривању сепаратистичких тежњи дела становништва и успостављању нове, суверене државе, а једина брана томе јесте РФ. Једна земља зове се Србија, друга Украјина. Шта мислите која је која? Добро размислите...

Никола Танасић

МОГУЋА ПОДЕЛА КОСОВА

Тјери де Монбријал

Решавање косовског проблема трајаће годинама, а модел прихватљив за све стране могуће је наћи у оквиру Европске уније, каже овај угледни аналитичар.

Монбријал: Нисам променио мишљење. Мислим да су политичке прилике такве да је сасвим могуће да ће после 10.

децембра Албанци прогласити независност. То није сигурно, али је могуће. Мислим и да је то чињеница коју Срби из региона Косовске Митровице неће прихватити. Зато ћемо на терену имати поделу Косова као чињеницу, уз очигледно много проблема за Србе у осталим деловима. Верујем да се заправо крећемо ка тој ситуацији.

Б92: Како ће реаговати међународна заједница?

Монбријал: Мислим да ће неке земље одмах признати независност Косова, пре свих САД и Велика Британија, затим један број земаља Европе, укључујући Француску. Председник Француске Никола Саркози је јасно саопштио свој став о том питању. Не верујем да ће све земље ЕУ одмах подржати такво решење, а мислим да ће бити и земаља које неће признати независност Косова. То су Русија и Кина, али и неке друге земље. Имаћемо, дакле, једну сложenu ситуацију.

Б92: Поставља се онда питање ко ће признати тај отцепљени део Косова?

Монбријал: То ће бити чињенично стање. Не бих желео да улазим у деликатна поређења, али ситуација ће бити отприлике као на Кипру. Не у потпуности иста, али слична. Имаћемо правно недоречену ситуацију, где ће један број земаља подржавати независност Косова, али ће чињенично гледано Косово бити подељено. То ће бити сложена ситуација с ризиком да дуго остане таква.

Б92: Нећемо, дакле, имати коначно решење за Косово?

Монбријал: Не верујем. Мислим да је само у оквиру ЕУ могуће наћи, како кажете, коначно решење. Али, то захтева одређено време. ЕУ је фантастична машина за заустављање конфликта. Знате да је од завршетка хладног рата захваљујући ЕУ избегнуто много потенцијално крвавих конфликта. Сигуран сам, на при-мер, да су без јасне европске персептиве Румунија и Мађарска могле ући у рат. Верујем да ће, на крају, проблем бити решен у оквиру ЕУ.

Б92: Има ли још времена да се размотре и неке друге идеје за Косово. Ваше колеге из Немачке недавно су предлагале да се погледа модел Хонгконга, Кине и Велике Британије као могућ узор за Косово?

Монбријал: Мислим да то није упоредив модел. Ситуација није иста. Мислим да имамо стање ствари које ће потрајати, али да ће на крају, за неколико година можда, решење бити нађено. Тешко је данас говорити о томе како ће се све одвијати. Ја сам релативно песимистичан краткорочно гледано, али сам релативно оптимистичан на средње и дуге стазе.

Б92: Објасните ми то, молим вас?

Монбријал: То значи да решење које ће уследитиће бити задовољавајуће. У ствари, ситуација више него решење, није задовољавајућа. али, после неког времена, мислим да ћемо под окриљем ЕУ наћи решење које ће бити прихватљиво за све.

Б92: Али Волфганг Ишингер, који предводи међународну тројку за Косово, каже да је 10. децембар крај и да ћемо после тога имати коначно решење за Косово?

Монбријал: Не, у политици нема коначних решења, постоје само проблеми које морамо да решавамо. Мислим да треба смањити драматичност целе приче.

Б92: Многo се говори о томе како ће ЕУ реаговати на независност Косова. Ви мислите да ЕУ неће бити једногласна по том питању?

Монбријал: Мислим да неће бити јединства. Треба, нажалост, имати на уму да је проблем који имамо део дуге историјске приче, драме која је почела 1990. Даље, повезана је с НАТО-бомбардовањем 1999, али и са ставом који су заузеле САД јер су се оне још тада изјасниле да подржавају независност Косова. Све су то чињенице и данашња ситуација је резултат целог тог сплета околности. Међутим, ни у ком случају то није крај приче. Процес се поставља и мислим да ће на крају бити нађено решење, само је потребно време. Не мислим да се тако комплексан проблем може решити одједном, сви морају да покажу добру вољу. На крају, морам да кажем да спадам у људе који снажно подржавају став да Србија треба да нађе место у ЕУ и да проблем Косова не затрује те односе.

Б92: Србија с Косовом или без њега?

Монбријал: Србија, вероватно без целог Косова, за почетак. Али, на крају видим европско решење за проблем, где границе више неће имати значаја.

Тјери де Монбријал био је, с неколико чланова ИФРИ-ја, саговорник потпредседника Владе Србије Божидара Ђелића током његове вишедневне посете Паризу.

Интервју водила Љубица Гојић

ДОЛИНА НЕИЗВЕСНОСТИ

Мала област Србије остаје значајан део – и могуће жариште – у дебати о Косову.

Мало је потребно да би Прешевска долина постала значајно питање регионалне безбедности.

Међутим, у том јужном делу Србије живи 60 хиљада Албанаца у држави од 7,5 милиона становника. Иако Србија не може да се похвали својим понашањем према мањинама, ствари су полако почеле да напредују током последњих седам година, посебно у Прешевској долини. Српски и међународни званичници су повремено уверавали јавност да је у региону мирно.

Било је немогуће игнорисати чињеницу да је 2000. године Ослободилачка војска Косова одлучила да организује ограничен устанак у Прешевској долини.

У пограничној долини источног Косова, албанска мањина се нада да ће добити потпуну независност од Србије. Она се граничи са северним делом Македоније, у којој живи велики број етнички албанског становништва.

Албански политичари овог региона на долину гледају као на "шаховску фигуру у великој игри", пише у новом извештају Међународне кризне групе.

Као нешто идеално, они би желели да се ова долина удружи са независним Косовом. Али већина прихвата да се то не може учинити и да би долина ушла у игру, на дневном реду прво мора бити подела Косова. Пошто српска Влада никад није задавала бол Прешевској долини као што је то радила Косовцима, може се претпоставити да је устанак из 2000. био организован са циљем да овај део земље буде укључен у последњу фазу одлучивања о будућности Косова.

Ни једна страна за сада није заинтересована за поделу Косова на два дела. Јужни део на граници са Србијом је традиционално насељен српском већином, док је други део насељен албанском већином. Ипак, мало је разлога да ова подела буде исписана у камену.

Ако је Косово име игре, најбоља ствар којој Београд може да се нада је међувремено решење, по коме међународно надгледано Косово постаје независно. Српски лидери знају да је због дугорочних добрих односа немогуће да Приштина буде подређена страна, као што је и немогуће да поново дође до успостављања физичког присуства српске државе у покрајини. Многи Срби мисле да је подела реалистичнија опција.

Да је Београд Приштини понудио нешто делимично слично коректној подели пре једне декаде, велике су шансе да би Косовци то узели у обзир. То није више случај. Јавно су избегавали поделу зато што ју је НАТО одбацио после протеривања Србије из већег дела Косова 1999. На поделу се

гледало као на доносиоца нестабилности, са потенцијалом да изазове нежељени тренд у земљама као што су Македонија и Босна.

Двоумљења

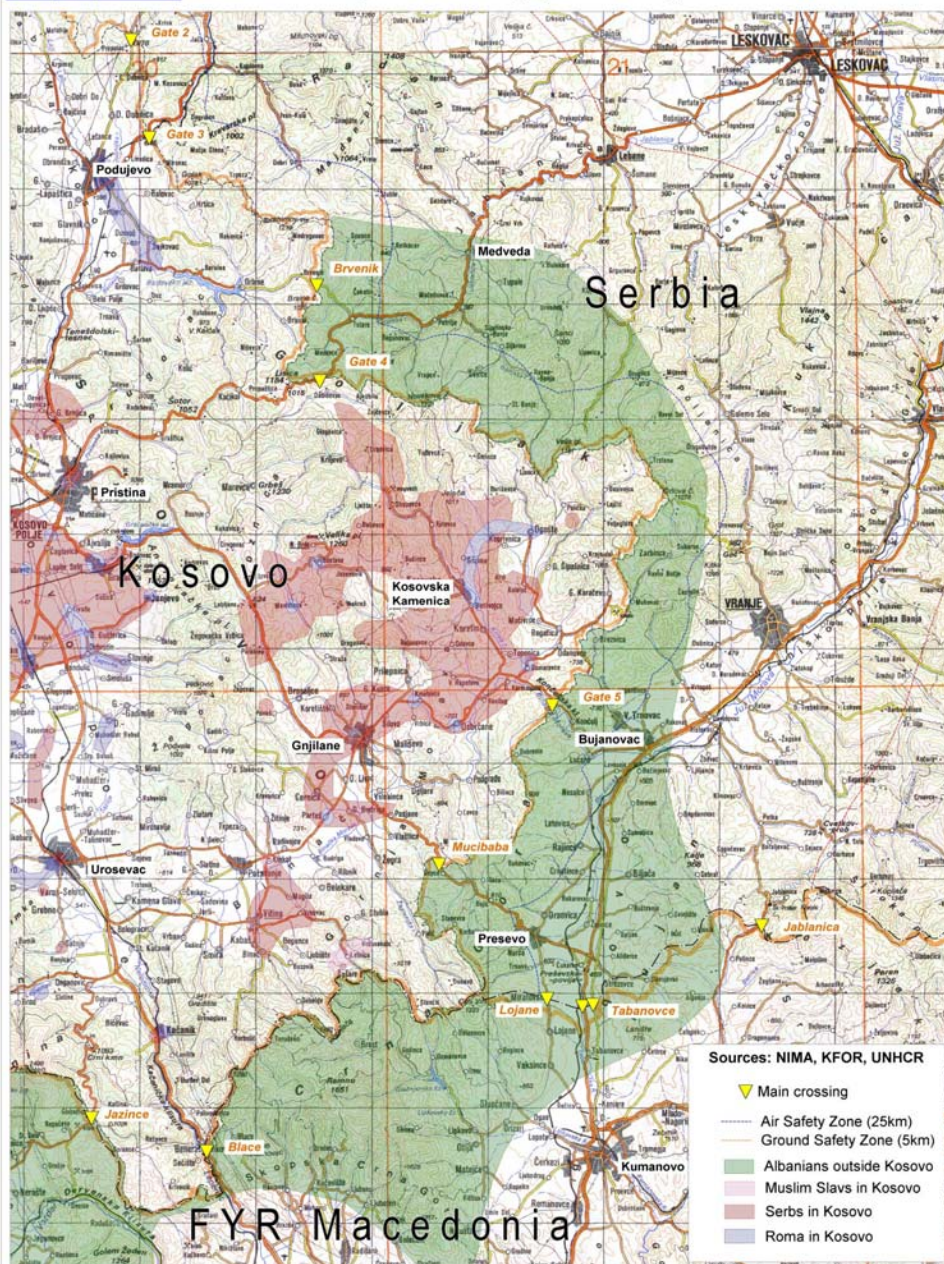
Док данас нема знакова да међународни званичници сматрају да је подела жељени пут напред, многи се двоуме око обећања

HCIC
GIS/Map Centre

Presevo, Bujanovac & Medveda

Ethnic minorities, border crossings, NATO Safety Zones

3-Mar-00

The boundaries and names shown on this map do not imply official recognition by the United Nations

HCIC GIS Unit, Kosovo, Pristina, March, 03, 2000

датих етничким Албанцима после интервенције 1999. године. Године 1999. НАТО није напао Слободана Милошевића због онога што је учинио на Косову већ због онога што су се западни лидери плашили да ће евентуално учинити. Почетком 1998.

године када су Албанци започели са устанком, државни секретар САД-а, Медлин Олбрајт, тврдила је да Запад не треба да понови своје грешке које је направио не интервенишући раније у Босни. Овај став су делили многи савезници НАТО-а.

Док је супротстављање Милошевићу било мотивисано хуманитарним разлозима, интервенција је имала и шире геополитичке импликације. Једноставно речено, НАТО није удаљио Србију са Косова да би јој дозволио да се једног дана врати. Независност је проистекла као једино логично решење.

Осим што су резолуције ретко логичне. Тешко да је било потребно оправдање за кажњавање Милошевићеве Србије. Али оно што сада узнемирава западне лидере је то да после осам година одузму нешто од Србије која се насумљиво поправља. И неки оклевају у кажњавању српских политичара који су помогли да се Милошевић скине са власти.

Због тога ретко чујемо да се о независности детаљније говори. Ако икада изговоре реч независност, западни лидери сада преферирају да свој став искажу без објашњења, брзо прелазећи на исказивање наде да ће на преговорима између Београда и Приштине доћи до успеха.

Стратегија међународне заједнице – изузев Сједињених Држава које желе да пожури са независношћу – вероватно се може најбоље описати надом да ће се појавити боље решење. Тако

подела неизбежно улази у игру, јер једина могућа алтернатива за стварање целог Косова независним је да већи део њега постане независан, а да остатак остане део Србије.

Неки западни званичници су наговештавали да би прихватили било какво решење око кога се сложе Београд и Приштина, укључујући и поделу. Проблем је у томе што нема изгледа да ће се две стране сложити око било чега везаног за статус Косова, поготову не о подели.

Често се мисли да би Срби желели да добију сам север Косова. Али тешко да ће их то задовољити, с обзиром на то да је тај део покрајине већ под контролом Србије. Изгледа да би они желели мало више – можда део територије на којој се налазе значајни манастири, што би им сачувало престиж – али Албанци би вероватно рато-

Прешево

вали да би се ово спречило.

Једини сценарио поделе о коме би Албанци били спремни да дискутују укључује замену севера Косова за Прешевску долину. Али то се неће догодити.

Највероватнији сценаријо је онај по ком косовска Влада проглашава независност, док Србија задржава контролу над северним Косовом и отвореније интегрише ову територију. Ово би вероватно довело до новог устанка у Прешевској долини, до избеглица и нестабилности у региону.

Због тога је оправдана пажња посвећена Прешевској долини.

(овај текст је преузет се ТОЛ-а)

Тихомир Лоза

Све више постаје јасно да не постоји заједнички став Вашингтона и Брисела

Бранко Микашиновић замолио је професора на вашингтонском Националном универзитету за одбрану и стручњака за Балкан, Стивена Мајера, да прокоментарише значај разлика у ставовима Сједињених Држава, Европске уније и Русије према будућем статусу Косова.

Мајер: Све више постаје јасно да не постоји заједнички став Вашингтона и Брисела, већ да се развијају два гледишта, једно америчко, а друго Европско, с тим што и у самој Унији постоје разлике у ставовима о будућем статусу Косова. Интересантно је да се сада разматра низ опција и предлога, а док је Ахтисаријев план био у фокусу, Запад је био релативно јединствен и усредсређен на тај план.

У погледу Русије, косовско питање је постало кључни камен спотицања, док она заузима све отреситији и категоричнији став о статусу Косова. То не би био случај пре само четири до пет година и то говори о политичком и економском успону Русије. Што се тиче Србије, сматрам да је нови и тврђи став Београда, који је изнео премијер Коштуница, прави курс акције за Србију. Србија доживљава Косово као део своје историјске прошлости и баштине и стога настоји да брани своје интересе и територију свим расположивим средствима. Другим речима, ако Србија не устане у одбрану својих интереса, нико други неће.

Глас Америке: Да ли се повећала разлика у гледиштима Европске уније и САД о косовском питању и куда то води?

Мајер: САД су, мање више, обавезне да кажу да подржавају независност Косова, пошто је то била дугогодишња америчка политика, од које се сада не може лако одступити. Мислим да би Бушова администрација радије желела да се постепено повуче у

погледу косовског проблема. Тај тренд се огледа и у чињеници да је Вашингтон већ делимично маргинализован, судећи по томе да се уместо искључиво независности сада разматрају и друге опције. Док се преговори настављају, истовремено се износе мишљења да се не треба кретати сувише брзо ка независности и да треба размотрити последице таквог акта, односно питање избеглица, могуће насиље, сиромаштво итд. У Европској унији такође имате подељена мишљења - Немачка се, на пример, залаже за независност, док се суседне земље Србије, па и даље - Шпанија, Грчка, Чешка, залажу за наставак преговора. Удаљеније земље, као што су Русија, Кина и Индија не желе независност, и боје се преседана које би то успоставило за њихове регионе. То значи да Србија сада има бољу прилику да се заложи за свој став него раније.

Глас Америке: Преговарачки процес би требало да се заврши до 10. децембра. Шта очекујете после тога?

Мајер: Ако после 10. децембра Вашингтон саопшти да признаје независност Косова, то ствара нове проблеме, али то аутоматски не значи да су преговори завршени. Већина европских земаља неће прихватити да је преговорима дошао крај. Надам се да ће САД саопштити да и даље подржавају независност Косова, али да не подржавају једнострано проглашење независности и да ће се преговори наставити, уз снажније ангажовање ЕУ, што би био елегантан и дипломатски начин да САД смање своју улогу. Дакле, ако после 10-тог децембра не буде постигнут споразум, процес ће се, без обзира на све, наставити уз разматрање других опција. ЕУ почиње да уочава да нема магичног датума или формуле и то је стварно прави и разуман приступ.

25.10.07. VOA

ПУТИНОВИХ “14 ТАЧАКА”

Русија полако али сигурно наставља да врши притисак на Запад у вези са косовским питањем. Резултати рунде преговора између Београда и Приштине, одржане 22. октобра 2007, представљали су последњи клин забијен у поклопац ковчега комеморативном „Ахтисаријевом плану“. Нови документ са својих 14 тачака нашао се на столу посредника и директних учесника преговора. У њему нема ни речи о независности Косова.

Бивши фински председник, Марти Ахтисари 18 месеци је вршио

Америка - највећа албанска узданица

припреме пре него што ће се попети на међународну говорницу и изнети свој план који Косову, српској покрајини, гарантује „надзирану независност“ неовисно о вољи Срба. Надгледаност о којој је он говорио требало је да уследи ангажовањем НАТО-а, војног и политичког блока који је 1999. бомбардовао Југославију, и ЕУ, што је месецима блокирала преговоре о продубљивању сарадње са Србијом, пре него Београд, или чак и саме УН.

Након што је Русија – први пут у последњих 15 година – у Савету безбедности УН јула месеца изјавила како се одлучно противи покушајима Запада да прекроји балканску мапу мимо његових планова, политичари у Вашингтону и Бриселу направили су паузу, коју је Бан Ки Мун, Генерални секретар УН, искористио дајући у августу мандат за уговарање нових разговора „Тројци“ преговарача, са представницима из Русије, САД и ЕУ.

Ни Вашингтон ни Брисел нису се трудили да прикрију своју посвећеност Ахтисаријевој идеји. Амерички и европски преговарачи наставили су да наглашавају своју намеру да, у случају да преговори пропадне, заиграју по сценарију надгледане независности. Међутим, две рунде преговора између српских и албанских лидера са Косова показале су да су такви покушаји осуђени на пропаст. Не узимајући у обзир чињеницу да је идеја независног Косова поделила ЕУ, што је за организацију која нема ни Устав нити обухватну политику на подручју безбедности и одбране, одиста равно смрти.

Након појављивања „14 тачака“, албански сепаратисти су се моментално – и приметно – уплашили. Скендер Хусени, један од чланова приштинске делегације, изјавио је да ће Албанци наставити да захтевају независност Косова. „Желимо да будемо независни и да имамо своје место у УН“, казао је.

Међутим, може се рећи да су међународни посредници, без обзира на самоуверену реторику албанских екстремиста и

недвосмислене претње њихових бораца што Србима што миротворцима, кудикамо прешли одређену границу. Одустајући од расправе о идеји косовске независности, посредници се сада усредсређују на расподелу моћи између Београда и Приштине. Питања која треба решити заједно укључују повратак расељених лица, истраге о судбинама несталих лица, заштиту националних мањина, заштиту објеката културне баштине, решавање економских проблема (укључујући слободно кретање радне снаге, добара, капитала и услуга, као и рад на обезбеђивању удруженог економског раста и стратегије за развој засноване на регионалним економским иницијативама), проблема енергетске индустрије, трговине, инфраструктуре, транспорта и комуникација, банкарског сектора и пореске политике, усаглашавање стандарда са стандардима ЕУ, заштиту животне средине, борбу против организованог криминала, особито против тероризма, трговине људима, продаје оружја и кријумчарења дроге. Тачка број 10 наглашава да ће Београд и Приштина установити „заједничка радна тела за извршавање активности од заједничког интереса у наведеним областима“.

Што се тиче карактеристика статуса, тачка број 12 каже да ће Косово „имати потпуну контролу над својим финансијама (опорезивањем, јавним приходима, итд.)“, док тачка 12 гласи: „изузев међународних обавеза, као саставни део међународног права, Београд се неће мешати у односе Приштине са међународним финансијским институцијама“.

То је главни део нацрта тог документа. За разлику од „Ахтисаријевог плана“, он албанским сепаратистима на Косову не обећава независну државу, већ искључиво финансијску независност до степена који не би био „у супротности са међународно признатим правима Београда.“ Што се тиче 4. и 5. тачке, за које су Албанци хтели да се ухвате, у њима се само каже да се Косово „неће вратити на статус које је имало пре 1999.“ и да „Београд неће контролисати Косово“. Тај исказ никако се не може посматрати као подршка идеји независности, јер, иако је у време Слободана Милошевића Косово сматрано аутономном покрајином унутар државе Србије, Косово је заправо било под стиктном војном и полицијском контролом Београда, а данашња Србија није вољна да понови такав сценарио.

„14 тачака“ за сада дакако представљају само основу за наставак преговора. Ни српска страна није у потпуности задовољна тим документом. Особито што се у њему не помиње резолуција СБ 1244 од 10. јуна 1999, основни гарант државног суверенитета и територијалног интегритета Србије. Но, нови тренд је очигледан. Захваљујући непопустљивом ставу Русије, који су људи на Балкану – руку на срце – почели да заборављају, обухватни сценарио Велике Албаније, припремљен на Западу, почиње да плуца по шавовима.

Истовремено, председник Владимир Путин добио је прилику да уђе у историју као архитекта Новог Балкана и новог светског поретка, као што је то учинио његов колега Вудро Вилсон пре деведесетак година. Вилсонових „14 тачака“ из 1918. године, отвориле су ново раздобље у европској историји. Путинових „14 тачака“ (којима руска дипломатија наставља да буде непопустљива у финалној фази преговора о Косову) може одиграти још важнију улогу на почетку 21. века, наиме, положити камен темељац у настајућу унију држава и људи који се супротстављају хегемонији САД и политичкој и духовној немоћи ЕУ.

Пјомр ИСКЕНДЕРОВ , 26.10.2007.
<http://en.fondsk.ru/article.php?id=1034>

ЗАПАД ХОЋЕ ДА ОБЕЗВРЕДИ РУСКИ ВЕТО

Руски вето био је разлог повлачења косовске резолуције са разматрања. Који је разлог ујурбаности западних земаља да ову резолуцију изгласају у СБ ОУН? По свему судећи, Вашингтон хита да пре истека Бушовог мандата покаже блиставу победу спољне политике. Али обзиром на то да ће подела Србије према западном сценарију дати пример и осталим сепаратистима у Европи, она ће представљати пораз за све.

Русија је упозорила да ће искористити своје право на вето пре него што је западни пројекат резолуције о Косову стављен на гласање. Међутим, НАТО земље су спремне да свој план поделе Србије реализују и без учешћа Москве.

Надлежности ОУН на Косову прелазе у надлежности ЕУ, на чија решења Русија нема утицај. Међународне мировњаке замениће европски. ЕУ ће цивилно лице наименовати на место шефа државе. Становници Косова стећи ће право на двојно држављанство. Једини уступак на који су Албанци спремни да пружи Србима које настоје да истисну са Косова биће стављање под заштиту њихових храмова.

У томе јесте суштина такозваног „Ахтисаријевог плана“.

Став Русије је супротан. То да ли ће нове државе на европском континенту бити или је неће бити, морају да реше само стране које су у конфликту.

Сједињене Државе мисле саввим другачије. Косово ће добити независност од Србије „на овај или онај начин“, значајно је изјавила државна секретарка САД Кондолиза Рајс очуи самог гласања у СБ. Она је подвукла како је суверенизација територије која је под контролом албанских сепаратиста неминовна, без обзира на негодовања Београда и Москве. Зашто је овакво оштро питање постављено баш у овом тренутку?

Према мишљењу председника Спољнополитичког комитета руске државне Думе Константина Косачова, пожуривање косовског проблема може бити везано искључиво за унутрашњу политичку ситуацију у САД, закомпликовану низом спољнополитичких неуспеха као што су Ирак, Авганистан, Иран и Народна Демократска република Кореја. Поткрај свог мандата Џорџу Бушу веома је стало да прикаже некакву блиставу спољнополитичку победу.

Али руски парламентарцац не би сваки исход косовске ситуације окарактерисао као победу. „То је пораз за све. Пораз изазван непромишљеном политиком НАТО-а са краја деведесетих година, када су косовски проблем искористили као повод за стварање додатних проблема и рушење Милошевићеве владе“ – изјавио је Косачов у емисији „Вести“. Са тачке гледишта руског депутата, нема никаквих објективних претпоставки за ујурбаност у решавању етничких проблема, који су, по њему, својевремено измакли контроли творца антијугословенске политичке комбинације. Проблем Северног Кипра у савременој Европи постоји више од 30 година, и никоме на памет није пало да његово решавање ограничи некаквим фиксним временским оквирима.

Наша земља се категорично противи „аутоматичи“ решавања

овако компликованог питања које са собом носи широке последице по светски поредак. „Ако нови пројекат резолуције ОУН не буде прихватљив за обе стране које су у конфликту, Русија ће приликом изгласавања у СБ безусловно искористити право на вето“, - подвукао је Константин Косачов.

Према мишљењу директора Института за стратешке процене, Сергеја Ознобишчева које преноси РИА *Новости*, ситуација на Косову постала је још један од повода за погоршавање односа Руске Федерације са западним земљама. „Наша противљења и недоумице нису узети у обзир, наши односи са Западом нагло се погоршавају, а Косово данас представља један од разлога тог погоршања“, - напомиње Ознобишчев. Он сматра да Русија може да се супротстави америчком притиску, па и СБ ОУН „само на основу *искрених* разговора на високом нивоу“ и то са учешћем лично шефа руске дипломатије, па чак и самог председника Путина.

Нико нема моћ да одузме Русији њено право на вето. Но, истовремено постоје силе које су спремне да омаловаже руски ауторитет и утицај у свету, а самим тим и њен „косовски вето“. Тешко је ослободити се утиска да је дипломатски скандал изазван понашањем званичног Лондона, можда и разрешен у корист једне такве дифамације. Треба приметити да резултати не изостају.

„ОУН је одбацила пребачену на њу одговорност за решавање овог питања преко СБ“ - изјавио је косовски премијер Агим Чеку предвиђајући догађаје. Он је пожуррио да истакне датум једностраног проглашења независности Косова - то ће се десити 28. новембра, на Дан независности Албаније (90% становништва Косова чине Албанци).

Суверенизација Косова једнозначно ће постати преседан за остале полу-признате аутономије, које теже ка стицању пуне државности. Многи посматрачи сматрају да Европа заправо лежи на темпираној бомби. Косово може постати заразан пример за отцепљење националних мањина, група и територија. Избор средстава за борбу поуздано неће одговорати хуманистичким нормама. Толерантни европски комесари ће, хтели-не-хтели, садашње терористе сутра називати „побуњеницима“ и „борцима за слободу“.

Осим тога, према мишљењу Сергеја Маркова, директора Института за политичка истраживања, косовски преседан директно је везан за питање независности низа региона на постсовјетским просторима. „За Русију није толико важна независност Косова, колико је важно то да евентуалне независности Косова не би било без независности Абхазије, Јужне Осетије и Придњестровја“, - додао је Марков за РИА *Новости*. Али то је већ нека друга тема.

Михаил Вознесенскиј

Текст је преузет са адресе:

<http://pravda.ru/world/europe/balkans/20-07-2007/232529-kosovo-0>

Крај рата 1945—Руска делегација у УН

ТЕК СВАКИ ДЕСЕТИ СРБИН ПОДРЖАВА РАТ ЗА ПОКРАЈИНУ

Београд – Са сузама у очима стотинак жена стоји у београдском Пионирском прарку преко пута резиденције председника Србије, Бориса Тадића. Милка Јаковљевић (56) прислања усне на благо пожутелу фотографију свог сина Сенише, којег су у августу 2000. отели косовски Албанци. Тада је имао 18 година. Она се само још нада да ће наћи његове кости, не би ли могла да сахрани посмртне остатке свог сина.

Када Карла Дел Понте, главна тужитељка Трибунала за ратне злочине, долази у Београд, Милка Јаковљевић увек стоји на ивици тротоара. „Треба да зна да смо ми Срби жртве“, каже. Српски министар спољних послова, Вук Јеремић, недавно је изнова подсетио на 200.000 прогнаника са Косова откако је оно под управом УН. У првом реду Срба, али и Рома и других мањина. На Косово су се вратили само појединци. У последњих осам година уништено је чак 150 српских православних цркава. У Владином круговима у Београду тренутно је у изради последњи план евакуације за још стотинак хиљада преосталих Срба на Косову. Јер, Приштина и Београд треба да постигну договор око будућег статуса покрајине до 10. децембра. Но, у круговима косовских Албанаца то значи: „Након истека преговора проглашавамо независност Косова.“

Урош Предић - Косовка девојка

Прича се да је српски премијер, Војислав Коштуница, завртео главом када је чуо да ће се најмање 25 од 27 чланица ЕУ сложити са једностраном независношћу Косова. „Косово припада Србији“, казао је српским медијима, „једнострано проглашење независности у супротности је са међународним правом“.

Тренутно око 37 посто Срба сматра да треба прекинути дипломатске односе са земљама које прихвате једнострано проглашење независности .

Коштуница у сваком случају две ствари хоће да прогласи кључним: очување Косова у границама Србије и очување босанске Републике Српске.

„Шта ме се тичу Косово и Република Српска?“, пита Ксенија Шаранчић (23), студенткиња филмске уметности у Београду. Ксенија жели у Берлин, Лондон и Амстердам. Али јој за визу треба позивно писмо и здравствено осигурање које важи у иностранству. Све је то кошта најмање 150 евра. За младу Српкињу Европа лежи на поприличној удаљености. „Наши

политичари би требало да се потруде око уласка у ЕУ“, каже, „и да отпишу Косово“. Ксенија је симпатизерка либерално-демократске партије некадашњег ученика Зорана Ђинђића и студентског вође, Чедомира Јовановића. „Косовом се већ више од осам година управља независно од Београда“, каже Јовановић. Он у Србији важи за издајника. Недавно је под његовим аутомобилом пронађена експлозивна направа.

Ксенијин дечко Небојша (27) бави се уметничком видео-продукцијом. „Србија је одувек била играчка великих сила. Под Турцима, Хабсбурзима, а сада нам судбину одређују Американци и Европљани“, каже он. Небојша жели да Србија буде држава попут Швајцарске – са различитим националностима које заједно живе у миру, независно од тога шта намећу ЕУ и НАТО-а.

На основу анкете коју је спровео Центар за слободне изборе и демократију (ЦЕСИД), у овом тренутку 41 посто Срба би се одрекло уласка у ЕУ ако би тиме могли да сачувају Косово у границама Србије. „На Косову су наши манастири“, кеже Небојша, „нико нема право да нам их одузме“. Но, он одлучно одбија нови рат. **Тренутно само 10 процената Срба заговара рат за покрајину.**

Да би постојећи Уговор о асоцијацији и стабилизацији са ЕУ могао да ступи на снагу, у Бриселу се чека на позитиван извештај Карле Дел Понте, који треба да потврди како Београд у потпуности сарађује са Трибуналом. А у то у првом реду спада хапшење Ратка Младића који је још у бекству. Против некадашњег команданта војске босанских Срба, Хашки трибунал је подигао оптужницу 1995. Српска Влада до данас није успела да га ухапси. Но, од пре неколико недеља у Србији је отворена посебна телефонска линија за информације у вези са ратним злочинцима. Ту се анонимно могу дати подаци који указују на боравиште генерала.

Владимир Вукчевић, координатор за сарадњу са Хашким трибуналом, каже да свакодневно добијају позиве. Но, милион евра за информацију која ће заиста довести до хапшења Ратка Младића, још није исплаћено. Један од сарадника директора српске полиције, који је желео да остане анониман, каже да „у тајној служби нажалост и даље цуре информације, у полицији и у војсци“. Многи Срби Ратка Младића и даље виде као српског хероја. Сматра се да је до 2004. војска помагала Младићеву скривање. „Ни један Србин неће продати Ратка Младића за новац“, каже један београдски полицајац чији се отац борио у Босни, а пре десет година је убијен на Косову. Уколико та покрајина добије независност, млади полицајац каже да ће се борити за Србију са добровољачком групом „светог Лазара“.

Председнички избори у Србији требало би да се одрже до краја године, вероватно 9. децембра. Премијер Коштуница и његов коалициони партнер су нагостили да ће бојкотовати изборе, јер им неразјашњено питање Косова одузима драгоцену време. „Само је Американцима и косовским Албанцима у интересу да се избори одрже у том периоду“, рекао је један Коштуничин саветник.

Западне дипломате се надају да ће Председник Тадић преузети још један мандат. Но, његов противник, Томислав Николић из екстремно националистичке Српске радикалне странке, има добру шансу да разочаране Коштуничине бираче привуче на своју страну.

URL: http://www.welt.de/welt_print/article1308004/

[Unsere Politiker sollten das Kosovo abschreiben.html](http://www.welt.de/welt_print/article1308004/Unsere_Politiker_sollten_das_Kosovo_abschreiben.html)

Објављено у *Die Welt*, 29. октобар 2007.

ЧИНИОЦИ ОДВРАЋАЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ СТАНОВНИШТВА ОД ПОВРАТКА НА КОСОВО И МЕТОХИЈУ

Увод

Опште познато је да се са југозападнoг дела Србије, нарочито за време немира 1999. године, уз бомбардовање тадашње Југославије, иселио знатан део становништва укључујући и пољопривредно становништво. У периоду након престанка оружаног дејства, међутим, није било значајног повратка тог становништва, па су бројна имања запуштена. То значи да су постојали озбиљни разлози, да су деловали чиниоци са обесхрабрујућим дејством. У времену када постоје спољна расположења да се Србија подели и смањи, истраживање друштвених прилика у оквиру којих нема довољног повратка пољопривредног становништва и оживљавања имања на једном делу њене територије би ваљало да буде један од приоритета у истраживачкој делатности. Јер, шта је важније од тема које се односе на питања државног и народног опстанка.

Међутим, ова истраживања су недовољна а и услови за њихово одвијање су неповољни. Државна статистичка истраживања су саботирана на југозападном делу Србије, док прикупљање података из прве руке је отежано и несигурно. А и објављивање резултата истраживања, па и неке теме усмерене на ову и слично тамну слику друштвене стварности су у неким случајевима неприхватљиве за цензуру стручне мисли која и данас постоји, нарочито ако је та мисао усмерена на кључна питања те стварности. Али упркос тим ограничењима, неодговорно је од стране истраживача и субјеката научне политике да се одустане, на пример, од истраживања узрока због којих се пољопривредници нису вратили бројним имањима на Косову, у Метохији, Косовском поморављу и у другим крајевима југозападне Србије. Ти узроци су овде рашчлањени и обрађени у мери одређеној расположивим простором. Они су у овом раду дати у виду претходног саопштења резултата истраживања који ће бити објављени у целини у оквиру монографије чије издавање следи. Пошто предстоји издавање монографије на ову тему, урађене у складу са уобичајеном методолошком поступком у научном раду, у којој ће бити дати цитати (преко 160), подкрепљења и извори података, то се овде не чини у свим наведеним појединостима, будући да овај рад, као претходно саопштење, представља уопштавање истраживачких резултата.

Сужаванье материјалне основе привређивања

Сужаванье материјалне основе привређивања током оружаног дејства. За време оружаног дејства, сукоба између државних и паравојних снага, уз истовремено бомбардовање од стране НАТО, дошло је до оштећења стамбених и економских објеката пољопривредника и не само њихових. Истовремено је оштећен део пољопривредне опреме, а долазило је и до крађе те опреме, као и до губитка дела сточног фонда на различит начин. Након повлачења државних, војних и милицијских снага и успоставе стране власти, део пољопривредног и другог становништва се повукао добрим делом истовремено са војском и милицијом, а део нешто касније. Након тога, а нарочито у вакуму између предаје власти, дошло је до накнадног оштећења дела стамбених и економских објеката, губитка дела сточног фонда, крађе дела пољопривредне опреме и уништавања дела дугогодишњих засада појединих породичних газдинстава чији су чланови из осећања животне угрожености напустили пребивалишта.

Следећи талас сужавања материјалне основе привређивања се десило марта 2004. године. Тада се десило насиље над делом пољопривредног становништва када је део тог становништва опет напустио своја огњишта и имања. За време тог насиља и после напуштања окућница и имања дошло је опет до уништавања извесног дела стамбених кућа, економских зграда, губитка опреме и сточног фонда.

За време оружаног дејства и насиља, као и после тих догађаја којим су угрожавани људски животи и имовина, део пољопривредног становништва је напустио села оставивши незаштићену имовину. Како за време оружаног дејства и насиља тако и по њиховом престанку, сужавана је имовина расељених лица која је у функцији становања и пољопривредног привређивања.

У међувремену је дошло и до обнове дела стамбених објеката и

Српска деца са Косова и Метохије - слика из 19. века

скромне обнове сточног фонда и пољопривредне опреме. Имовина расељених пољопривредника није обновљена у целини. С друге стране, део њиховог пољопривредног земљишта је узурпиран и користи се од стране других пољопривредника, углавном без накнаде.

Сужаванье материјалне основе привређивања по прекиду оружаног дејства. Након престанка оружаног дејства и успоставе стране власти није успостављена довољна имовинска сигурност породичних газдинстава, ни на нивоу од пре 1999. године. Пљачкашки насртаји су прилично брутални. Некад су усмерени чак и на рушење дела стаје да би се остварила крађа, на пример крупне стоке. Предмет насртаја су и обновљене куће. Крадљивци су обично неоткривени а украдена имовина невраћена. Нарочито тешке последице остављају крађе трактора чији је број забрињавајући у неким већим селима. Тешке крађе обесхрабрују постојеће пољопривреднике који у том виде сатирање услова за пољопривредно привређивање и поуздан доказ јавне несигурности.

Сазнања о тешким крађама допиру преко јавних гласила и на други начин до расељених пољопривредника. Тешка разбојништва, која не јењавају, обесхрабрују власнике напуштених имања на подухват обнове ранијег привређивања на њима, јер и њихова обновљена газдинства могу да буду мета разбојника. У целини, сужена материјална основа привређивања и други озбиљни разлози нису били подлога за целовит повратак пољопривредног становништва.

Недовољна лична безбедност

Несигурност на имањима. После 1999. године било је случајева тешких насртаја на људске животе за време обављања пољопривредних радова на њивама или током чувања стоке ван окупација. Било је таквих догађаја и са смртним исходом. Позната је нарочита жетелачка трагедија. Страдања је било и на окупацијама. Догађаји који су се завршили губитком људских живота најснажније су деловали у правцу одвраћања постојећих пољопривредника да потпуније користе своја имања. Тако се привређивање svelo у неким крајевима на окупацију и најближу парцелу.

Недовољна лична и имовинска сигурност је такође разорила сточарско самоорганизовање нарочито у овчарству на планинским, травом изобилним пашњацима. Иако постоји традиција и добри услови у виду бујних, мало искоришћених травњака са водама за напајање стоке, замрла су стада оваца и на планинама где су се вековима кретала.

Недовољна слобода кретања. После повлачења државне војске и милиције у јужној србијанској покрајини није обезбеђена довољна слобода кретања за становнике појединих насеља, и то:

- до њива, пашњака и шума, укључујући и кретање са стоком по пашњацима;
- у локалном саобраћају између појединих села, између неких села градова и
- у међуградском саобраћају.

Слобода кретања је ограничена не за све него за део становништва у појединим крајевима. Ниво ризика у кретању између насеља је различит током периода после 1999. године. Недовољна слобода кретања нарочито погађа сеоско становништво. При томе млади у појединим селима, који имају веће потребе за кретањем, више пате осећујући одсуство слободе или пак ризикују некад да посете ближи град где је неки пут ризик гласно причање на свом језику који је иначе службени језик по уставу.

Ризици по живот постоје у јавном саобраћају и превозу сопственим аутомобилима. Поједине категорије путника до неких одређених путују под оружаном пратњом, која, према искуству, није баш била апсолутни гарант безбедности у свим случајевима.

И тамо где због веће сигурности нема пратње, дешавало се у неким случајевима угрђавање људских живота, што је имало одјека у јавности. Појединачна путовања аутомобилима, нарочито са неким легалним регистрационим таблицама, ризична су – што је закључак по основу немилих догађаја. То су таблице са ознакама градова у Покрајини у складу са државном правном регулативом. Постојање ризика највишег степена, са могућношћу губитка живота, показало се као реалност у периоду после престанка оружаног дејства, 1999. године. Наиме у јужној покрајини је преко хиљаду лица изгубило живот после успоставе стране власти 1999. године, такође је преко хиљаду лица отето. Безбедност се побољшавала, али упркос томе та искуства и сазнања су улила свест у делу становништва о постојању највећег могућег ризика. То су биле веома тешке обесрабрујуће поруке расељеном становништву уопште, па и пољопривредницима који су напустили имања.

Недовољна безбедност дела повратника. Извесном броју расељених лица су подигнути углавном мањи објекти у неким селима од оних које су имали пре рушења. У део тих нових кућа се вратио део становниока претежно старијих особа, снижене радне способности. Њихов повратак, међутим, није увек добро прихваћен од дела окружења, па је долазило и до напада на куће повратника и на саме повратнике са тешким исходом. Повратници су имали проблема како да започну поново живот на својим окупацијама. Настраји на имовину и животе повратника нису охрабривали масован повратак осталих на своја огњишта.

У целини гледано, многи догађаји су оставили тешке последице по могући повратак расељеног пољопривредног становништва. Овакав општи ниво личне сигурности не подстиче враћање у

своја села, на своја напуштена имања, макар да се безбедносна ситуација делимично и поправљала, што је иначе тачно.

Тржишна ограничења

Недовољан положај дела пољопривредника на тржишту обесхрабрује обнову тржишно оријентисане производње. Пољопривредници имају могућност да продају своју робу:

- на пијацама на мало и велико,
- на имању односно окупацији.
- на откупним местима пољопривредних организација.

Део пољопривредника не може да наступи својом робом на градским пијацама које су им пре рата 1999. године биле доступне.

Видовдан 1916 - Енглески постер који приказује српског војника који се бори са Немцем, Аустријанцем и Бугариним

Ограничења су безбедносне природе. Ранији продајни простор су поједини пољопривредници изгубили на поменутих пијацама, јер су због мање слобода кретања престали да га користе. Изузетак је, на пример, пијаца у северном делу Косовске Митровице.

Када је реч о продаји стоке на окупацијама, постоје чести случајеви уцењивања продаваца стоке од ретких откупљивача. Пошто продавци стоке немају довољну слободу кретања да могу стоку да понуде на сточним пијацама, они су у ситуацији да буду уцењени купцима којима је познато поменуто ограничење власника стоке. Тада диктирање цене купца буде праћено у неким случајевима и узнемиравајућим порукама.

Ниске цене пољопривредних роба нарочито одвраћају млађе пољопривреднике да се усмере на обнову и проширење производње на имањима, на производњу која би била тржишно усмерена. Они се у међувремену окрећу непољопривредним делатностима.

Могућности продаје робе пољопривредним организацијама су сужене будући да је знатан број пољопривредних предузећа и за друга престало са радом.

Зато су садашње тржишне прилике, што се тиче подухвата обнове производње на породичним имањима за тржиште, веома су-морне и обесхрабрујуће за расељене пољопривреднике.

Ограничена доступност јавних услуга

По прекиду оружаних дејстава снижен је обим јавних услуга што се тиче снабдевања водом и електричном енергијом, а у неким местима је било и прекида телефонских линија и веза. Снабдевање струјом и водом се врши са прекидима, што се одражава на коришћење разних електричних апарата. Зимски прекиди у снабдевању електричном енергијом смањују грејање, а део власника шума нема слободу кретања по својим шумама, те не могу да користе своје огревно дрво, које пак, има случајева, бесправно користе невласници.

Смањена слобода кретања отежава приступ установама за коришћење јавних услуга у области заштите здравља, обра-

»Чудесна долина« Осојане: Део пустих поља

зовања и других потреба које се задовољавају кроз јавну потрошњу. Због неких хитних интервенција је, на пример, делу становништва потребна оружана пратња до Косовске Митровице. То је све доста обесхрабрујуће за повратак расељених пољопривредника којима су из њихових села објекти здравствене заштите по правилу најмање доступни.

У вези са јавном потрошњом и објектима јавне потрошње, нарочито је поразно стање након рушења и оштећења споменичког наслеђа Српске православне цркве. Током 1999. и 2004. године оштећено је преко 100 храмова, цркава и манастира, тако да су неки и данас неупотребљиви за духовне потребе верника. Неки од тих објеката су делимично или у целини обновљени али последице тог разарања су биле разарајуће и за наду у спокојну будућност у својим кућама и на својим имањима. Разорено је и доста православних гробља, без да су обновљена. Тиме је на још један начин погажено људско достојанство и сужена људска права чиме се обесхрабрује повратак на своја огњишта.

Чиниоци са негативним психолошким дејством

Пропагандно деловање јавних гласила. Информативни простор у Србији је у великој мери под страном контролом према налазима независних истраживача. Поруче уредника односно власника и управитеља тих гласила могу довољно јасно да се разазнају и преко наслова чланака у дневним и периодичним публикацијама.

Ако се сагледа писање тих публикација на србском језику, штампаних државним писмом и хрватском латиницом, уређивачком политиком се, пре свега, у југозападном делу Србије нагове-штава:

- постојање паравојних јединица,
- могући рат,
- могућ прогон дела становништва,
- поделу Србије и стварање мале државице,
- признавање те државице,
- додатно исељавање итд.

Принципи уређивачке политике су "дирање у гнојну рану", застрашивање, стварање немира, незнања, подстицање разједињења...

Тиме јавна гласила дају допринос одмагању нормализације прилика у југозападној Србији односно повратку расељеног становништва укључујући и пољопривредног.

Накнадно исељавање. У периоду после 1999. године дешавали су се случајеви накнадног расељавања дела пољопривредника. Отежани приступ имањима, смањена слобода кретања у јавном саобраћају, нередовно снабдевање струјом и водом, раст криминала и претња сужавања државе – све је то је водило и води осећању бесперспективности. С друге стране, исељавање је подстицано и олакшавано из иностранства. Тако је дошло до накнадног исељавања пољопривредног становништва у западноевропске државе. Такви примери новог напуштања завичаја нису могли да охрабрују друге да се врате на своја имања. Нарочито - ако су им "невладине организације" створиле изванстамбени простор ван покрајине, што су радиле, на пример, неке које су финансиране из Немачке и Италије, на пример.

Претња издвајања од Србије. У низу година србијански политичари албанијанског порекла отворено се залажу за смањивање Државе односно поделу државне територије. Тиме би уствари била створена "банана држава", мала зависна државица суженог тржишта у којој би део становништва укључујући и пољопривредно становништво био одвојен од матичне државе. Те самосмањивачке тежње и поделу Србије подржава и део страних политичара, као и мали број београдских и новосадских политичара. У унутрашња питања Србије на њеном југозападу су уплетени и страни политичари. Уплитања иду у смеру да овај део Државе добије нов статус, мимо устава. Разговори о овим унутрашњим државним питањима су добила ниво преговора какви се воде између представника двеју независних држава и то још уз помоћ посредника. Осим тога ти разговори се воде у иностранству уместо у оквиру Државе. пре него што је требао део војске и милиције да се врати у ову покрајину. Пре ових разговора је сачињен план за нов статус југозападне Србије односно јужне србијанске покрајине од наводно неутралног посредника. План садржи идеју о подели Србије и стварању окупиране државице при чему су употребљене друге речи у покушају да се прикрије суштина. Истовремено неки страни политичари дају претеће изјаве усмерене против државног територијалног јединства, које су по грубости на нивоу средстава пропаганднопсихолошког рата.

Претње стварања окупиране државице, чак и мимо Савета безбедности, кршењем правила Организације уједињених народа, територије са уским тржиштем, развијеним насиљем, у којој би била угрожена не само основна људска права, а где би део државотворног народа постао национална мањина, не помажу да део расељеног пољопривредног и другог становништва у својим крајевима препозна нарастање будуће среће. Довољно је дакле значајних чинилаца који су били обесхрабрујући у погледу повратка на напуштена имања.

Литература (извод)

- Булатовић Љиљана, Зар је злочин бранити отаџбину, Неофармис, Београд, 2005.
- Влашковић Зоран, Живот иза жице, Панорама – Јединство, Приштина, 2006.
- Деретић Јован, Срби и Арбанаси, издање делора, Београд, 2005.
- Дрецун Милован, Брате где је наша Србија, издање делора, Нови Сад, 2005.
- Јовановић Живадин, Косовско огледало, Београдски форум за свет равноправних, Београд, 2006.
- Михајловић Лазо и Пејчић Христивоје, Пољопривредно задругарство између теорије и праксе, Задружни савез Војводине, 2005.
- Митровић Љубиша, Нови светски поредак, СКЦ, Ниш, 2000.
- Пејчић Христивоје, Бачије или самоорганизовање сточара, Народна библиотека "Свети Сава", Лепосавић, 2007.
- Петрушић Светлана, Косово и Метохија од државе до логора, Градска библиотека "Бук Караџић", Косовска Митровица и суиздавачи, 2006.
- Спасић Биљана, Зашто Срби нестају, издање делора, Крагујевац, 2005.

Пејчић Христивоје, Редовни професор Пољопривредног факултета – Зубин Поток, 028 461108

ЈЕФТИНИЈЕ ЈЕ УЋИ У НАТО

У јавности се често полемише на тему за и против НАТО. Неосноване аргументе у прилог чланства често износе, чак и високи државни службеници. Један такав аргумент, који чини више штете него користи, гласи да је улазак у НАТО предуслов за улазак у ЕУ. Са друге стране, противници уласка Србије у Северноатлански савез такође често износе аргументе који су више засновани на емоцијама и бујној машти него на објективној анализи и разумевању ове проблематике. Рецимо, тврди се да ће српски војници морати да дају своје животе у име туђих империјалних интереса и против воље грађана Србије. Кад је у питању овако стратешки важна политика која се тиче безбедности државе и грађана, дебата би морала да се уозбиљи и заснује на јачим аргументима и једне и друге стране.

У наредном тексту, најпре ћемо изложити неке од аргумената, а затим покушати да одмеримо њихову снагу у светлу актуелне политичке ситуације у Србији.

ЗА

- Србија би ушла у систем колективне одбране, чиме би требало да се повећа безбедност државе. Ако би, на пример, била нападнута - то би било третирано као напад на све чланице НАТО. Исто тако, уколико би нека друга чланица НАТО била нападнута - то би значило и напад на Србију.

- Придружила би се најмоћнијем војном савезу на планети и стекла савезнике међу најутицајнијим државама света, пре свега САД. За безбедност малих земаља као што је Србија, од пресудног је значаја да имају велике пријатеље, на које могу да рачунају. Србија би симболичким војним доприносом операцијама НАТО могла да ојача свој политички кредибилитет, имиџ и позицију у Вашингтону, Бриселу и осталим европским престоницама.

- Србија би послала сигнал потенцијалним инвеститорима да је њена територија безбедна за улагања. Тиме би се повећао кредитни рејтинг и убрзао економски просперитет земље (кад је Румунија ушла у НАТО директне стране инвестиције у ту земљу порасле су за 141 одсто).

- У НАТО су ушле све централно и источно европске посткомунистичке државе, међу којима и Мађарска, Бугарска и Румунија. Македонија, Албанија и Хрватска су у Акционом плану чланства, што је последња степенница пред улазак, док су ЦГ и БиХ чланице Партнерства за мир, и недвосмислено оријентисане ка пуноправном чланству. Ако Србија остане ван НАТО, са свих страна била би окружена њеним чланицама.

- Србија би се придружила заједници западних друштава која деле либерално-демократске вредности. Србија би учврстила демократски правац у коме се крећу њене унутрашње прилике и дефинисала свој тренутно шизофрен и амбивалентан спољни стратешки идентитет.

- Појачале би се полуге спољне и безбедносне политике. Одлуке донете у НАТО утичу на регионалну европску и глобалну безбедност, била Србија чланица или не. Ма како мала била могућност да се утиче на формулисање политике и правац доношења одлука у оквиру НАТО, и то је боља могућност од никакве.

- Улазак у НАТО појачава спољне и унутрашње притиске на Војску Србије да се модернизује, професионализује и специјализује. Реформисана војска била би у стању да смањи војне снаге и повећа њихову употребну вредност, било у одбрамбене било у сврхе операција подршке миру далеко од своје територије.

- Реформа сектора безбедности и организација војске по НАТО стандардима захтевају значајна средства. Међутим, неулазак кошта много више. Рачуница је проста: када је земља у систему колективне одбране, може да професионализује и специјализује своју војску. Кад сами гарантујете своју безбедност, морате да развијате много шири дијапазон војних способности. Пошто код нас још увек није изведена економска рачуница, довољно је

поменути, на пример, овогодишње истраживање МО Републике Хрватске по коме улазак у НАТО кошта три милијарде долара мање него останак ван савеза. Нема разлога да се рачуница за Србију драстично разликује.

ПРОТИВ

- Уласком у НАТО Србија би индиректно признала легитимитет војној интервенцији против СРЈ 1999. године и свим евентуалним одлукама о коначном статусу Косова које се косе са њеним интересима.

- Србија би теоретски могла да уђе у ЕУ, а остане ван НАТО као што су то учиниле земље попут Ирске, Аустрије, Финске, Шведске, Малте и Кипра. Само чланство у ЕУ је солидна гаранација безбедности. ЕУ има аутономну заједничку безбедносну и одбрамбену политику и сопствене војне снаге, додуше за сада слабо развијене. Поред тога, чињеница да је нека земља чланица ЕУ у задовољавајућој мери одвраћа треће државе од идеје да је нападну, без обзира да ли је она чланица НАТО или не.

- Уласком у НАТО Србија би нанела штету у стратешким интересима Руске Федерације, која је традиционални, мада непоуздани савезник, и која се жестоко противи ширењу НАТО. Спровођење политичких (Ким) и економских (снабдевање енергијом) интереса који зависе од подршке Руске Федерације било би доведено у питање.

- Иако се уласком у НАТО смањује шанса за конвенционални и симетрични напад неке државе на Србију, теоретски се повећава њена изложеност новим транснационалним и асиметричним претњама као што је, на пример, међународни тероризам исламских фундаменталиста.

- Улазак у НАТО форсира специјализацију и улагање у одређене видове оружаних снага на рачун неких других. Тиме се ствара изразита неједнакост унутар војске и заостравају тензије које из те неједнакости произилазе.

Ако покушамо да одмеримо јачину аргумената заснованих углавном на искуству других земаља рачуница је за сада евидентно на страни уласка Србије у НАТО. Сувише су велики трошкови и потенцијално разорни ризици останка ван НАТО савеза за једну малу земљу која је географски и политички тамо где је Србија. Међутим, потребно је бити обазрив јер и улазак и неулазак могу имати велики број различитих исхода. Другим речима, постоје различити начини да се буде, односно да се не буде члан НАТО савеза. Чланице НАТО варирају од земаља које уопште немају војску (Исланд), преко чланица које имају ограничено учешће у НАТО (Француска), и малих држава (које од НАТО више добијају него што дају), до држава са оружаним снагама које могу да пројектују моћ широм света.

Са друге стране, европске државе које нису чланице НАТО варирају од формално војно неутралних држава (Шведска, Финска, Аустрија, Швајцарска, Ирска) које деле либерално-демократске вредности и понекад учествују у мировним операцијама у оквиру НАТО на *ad hoc* основи, преко нечланица које су ван НАТО због територијалних спорова (Кипар), па до држава које не желе да уђу у НАТО због лојалности Руској Федерацији.

На који начин би Србија осмислила чланство или нечланство у НАТО зависи од тога колико су политичке елите у стању да развију мудру и дугорочну стратегију усклађену са средствима којима располажемо. Нажалост, државни врх није слојан и још увек нема јасну стратегију. Тако нам остаје да суд доносимо на основу туђих искустава која наводе на закључак да ће Србија погрешити ако сама себи затвори врата на која се улази у Северноатлантски савез.

* Текст је објављен у издању недељника "Недељни Телеграф" 19. септембра 2007. године.

Филип Ејдус је извршни директор Центра за цивилно-војне односе из Београда, текст је преузет са адресе <http://www.ccmr-bg.org>

5. ЈАНУАР 2020.

Овај наслов, 5. јануар 2020. није измишљотина, нити је недавно објављено књижевно дело. Овај наслов је заснован на једној идеји, чији датум говори о финалу решавања статуса Косова - идеју коју ћете данас, као предлог, прочитати у новинама *Експрес*. То је америчка идеја као тачка преокрета, око које би сви међународни и регионални партнери могли да се сложе.

Настојим да упоредим добар део са лошим делом овог још неформализованог предлога, који је *Експрес* имао прилику да види. Анализирајући и могућности наше нације у случају свега што нам се понуди, снага Тима јединства ће одлучити о дану када ће моћи да прогласи независност и тада ћемо се оријентисати ка унилатералном проглашењу независности.

Полазећи од многих политичких параметара који нас окружују, не би било добро да ову идеју *a priori* одбијемо, тј. не треба заузимати став „за или против“ без анализирања наше позиције, позиције наших међународних партнера и посебно позиције САД, као нашег стратешког партнера.

5. јануар 2020. године делује веома далеко као број и као период чекања, али анализирајући године које су прошле, изгледа да датум 5. јануар 2020. године, када се предвиђају три питања на референдуму за Косово, садржи довољно елемената за пажљиво анализирање.

Да разјаснимо прошлих 20 година.

Марта 26. 1989. године Србија је окупирала Косово. Од те окупације се Косово ослободило 12. јуна 1999. године, десет година касније. Изгубљено је десет година паралелног живота због идеје да ће независност доћи и да ће је Америка прогласити. То се није догодило. Америка нам је, заједно са својим европским партнерима, и посебно Великом Британијом, донела слободу.

Од 12. јуна Косово има потпуну слободу, али није одлучено о његовом правном суверенитету. С једне стране успостављена је слобода, а са друге стране је страх од будућности био најстрашнији део овог процеса. Нема ништа од ентузијазма послератних година. Нити од наивних лажи Тима јединства.

У 2007. години смо. Предвиђено је да се преговори заврше 10. децембра. Имамо изјаву Тројке да неће бити договора и да не постоји могућност повратка у 1999. али је потребан 50%-тни компромис; имамо другу изјаву косовске стране да не постоји ништа друго осим независности и њеног проглашења, и имамо изјаву Србије и Русије да не постоји могућност да се у Савету безбедности одлучи о документу у коме се оставља могућност за проглашење независности Косова.

Поред ових политичких дилема и постављених стратегија - због којих је све ухватио грч, чак и Американце - пред нама је могућност да се изађе из кризе и страха за будућност. Пре него што разјасним две кључне ствари и постанем ђавољи адвокат, постављам питање о нашим могућностима које имамо као нација и као друштво.

Поменућу два елемента која захтевају одговор: Први је да ли смо у стању да после проглашења независности очувамо територијални интегритет и политичку и етничку стабилност на Косову? И други је да ли се можемо економски развити ако смо у политичкој кризи и, у најгорем случају, у рату?

Иза ова два питања крије се и концепт успеха косовске и америчке политике. Ако нисмо у стању да ослободимо Косово од страха за будућност, да ослободимо Косово од идеје повратка Србије са војском, и од идеје да смо спремни да, као нација, чувамо Косово, треба да припазимо на сва одбијања која су учињена без претходног анализирања ситуације.

Са друге стране, америчка идеја - која није једина у овом тренутку - нуди две ствари: куповину мира до 2020. године и

референдум.

Ако смо изгубили десет година са паралелним системом и нисмо постигли независност већ само слободу, других десет проведених у преговорима и институционалној изградњи под протекторатом, других десет ради замрзавања процеса независности до 2020., требало би у сваком случају прихватити, само под једним условом - да све буде јасно исписано без еквивока и до детаља, тако да ништа не остане нејасно. Тако да ћемо у економском и политичком смислу имати дефинитивну независност 2020.

Питање је шта би могли да добијемо до 2020. године ако данас прогласимо независност: можемо да изгубимо север, можемо да уђемо у процес признавања који може трајати годинама, бићемо затворени са свих страна, економија се неће развијати, бићемо у тоталној несигурности и постојаће могућност избијања међуетничких конфликта.

Нећемо имати могућност изградње процеса асоцијације са ЕУ-ом.

Са друге стране, ако добијемо гаранције, као што је описано у документу о замрзавању процеса, по ком ће се одржати референдум 5. јануара 2020, по ком ће Косово имати свеж прилив долара за развој, све ће бити разјашњено до 2020. и са нас ће се уклонити страх, и по ком (документу) ћемо се развијени припремити за улазак у Европу, не видим разлог зашто се ова

Албанска кула на Косову

могућност не би анализирали. Наравно, све то са јасним гаранцијама и међународним документом потписаним од стране САД, ЕУ, Русије, Кине, посебно Британије, Косова и Србије, плус држава из региона, Македоније, Црне Горе и Албаније.

Неко мисли да можемо сада добити независност, и затим би могли да изгубимо север и да се ујединимо са Албанијом. На ову идеју треба гледати са мање ентузијазма. Албанија није спремна да поквари политички баланс и створи несигурност унутар себе, са страхом да ће је удруживање са Косовом политички дестабилизovati и да ће изгубити привилегије стечене током година. За додатних десет година много тога ће се разјаснити. Нарочито после изградње пута Драч-Косово.

Треба добро размислити пре него што се каже да или не. Себичну независност можемо прогласити кад хоћемо, и не поштујући евентуални договор. Чињеница је да ли то можемо учинити без осталих. Једноставно, питање је који је следећи корак. Не заборавите да ћемо за 12 година и биологију и економску снагу Албанаца имати на нашој страни.

КАКО ЗАОБИЋИ САВЕТ БЕЗБЕДНОСТИ

ЕУ спрема мисију, не чека компромис

Европска унија завршава припреме за слање своје мисије на Косово и Метохију без обзира што статус покрајине још није решен и што и неке чланице Уније упозоравају да неће дозволити да се Србији наметне решење које јој не одговара. У документу Тима за планирање мисије на Косову (ЕУПТ), који је Бриселу поднет у септембру и до кога је дошла „Политика“, наводи се да су те припреме ушле у завршну фазу и да се већ бирају шефови мисије. Та мисија, која би деловала у склопу заједничке Европске безбедносне и одбрамбене политике (ЕСДП), имала би више од 1800 припадника, пре свега полицајаца, али и судија, тужилаца, управника затвора и цариника, почетни мандат би јој трајао две године, а годишње би коштала 150 милиона евра. Део трошкова за набавку опреме од 52 милиона евра већ је одобрен, а из извештаја је јасно да Тим за планирање рачуна да ће бити примењен план Мартија Ахтисарија, јер се помиње „прелазни период“ од 120 дана од доношења одлуке о статусу до почетка њене примене, исти период који је за преношење овлашћења са Унмика на нову мисију предвидео и бивши посредник. „Не сме бити оперативних процепа између Унмика и мисије ЕСДП, а ЕУ треба да буде спремна да усвоји мудре одлуке како би то гарантовала“, саветује се у овом извештају и додаје да је кључно да се „неформално покрене процес стварања мисије“.

Таквим закључком косовски тим за планирање подрива кредибилитет посредника ЕУ у „тројци“ Волфганга Ишингера и шаље поруку лидерима косовских Албанаца да и не треба преговарати, јер ће Ахтисаријев план бити примењен на овај или онај начин. Због сличних порука из Вашингтона, Београд је већ неколико пута оштро реаговао.

За избор и упућивање у покрајину 1824 припадника мисије биће потребно осам месеци, процењују стручњаци ЕУПТ који на Косову раде од маја прошле године и на чијем је челу Каспер Клинге.

Ипак, наводи се да је „неизвесно како ће се завршити процес утврђивања статуса“.

Такође је неизвесно како ће Европска унија наћи правну основу за слање мисије на Косово и Метохију ако у Савету безбедности УН не буде усвојена нова резолуција којом би то било омогућено. Високи представник ЕУ за спољну политику и безбедност Хавијер Солана, под чијом је надлежношћу делом и планирање ове мисије, недавно је у Европском парламенту рекао да би 27 земаља Уније требало да буду спремне да одобре слање и без резолуције. „Политика“ је већ писала да би сумњива правна основа за то могла да буде пронађена у позиву који би генерални секретар УН Бан Ки Мун послао Европској унији, али је јасно да би таква одлука била далеко од свих норми међународног права.

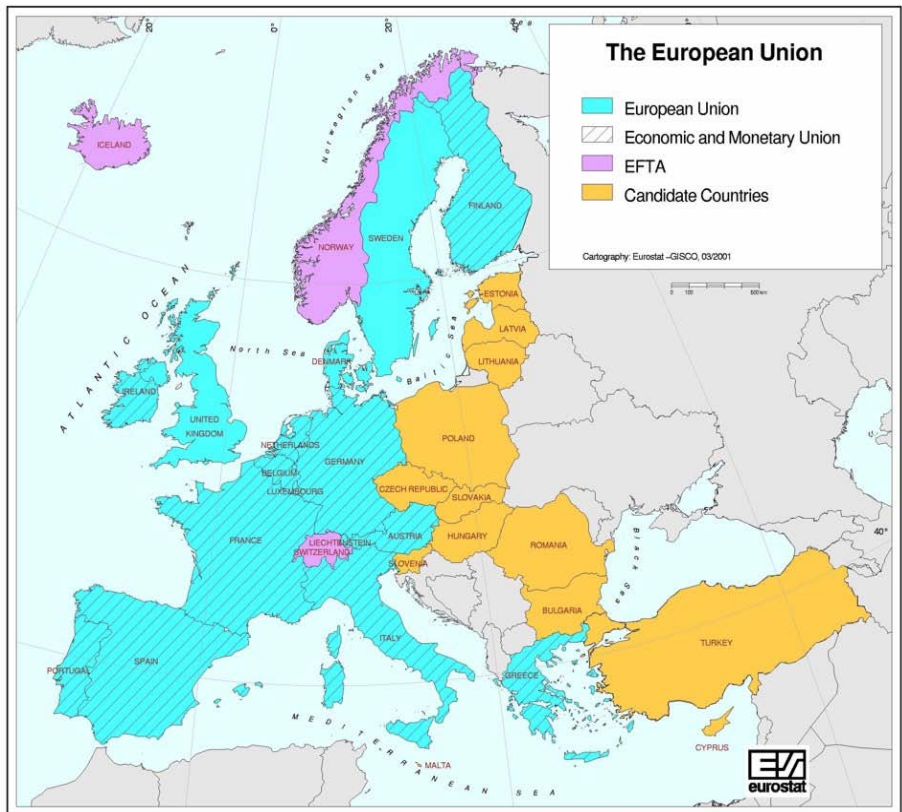
У извештају ЕУПТ до којег је дошла „Политика“, јасно пише да би мисија ЕУ имала мандат да одржава безбедност, а према Резолуцији 1244, анекс 2, тачка 4, „међународно безбедно присуство са значајним учешћем Организације северноатлантског уговора (НАТО) мора да буде размештено под јединственом командом и контролом, са задатком да успостави безбедно окружење за све људе Косова и да олакша сигуран повратак свих расељених и избеглица“.

Ни једном речју се не помиње неко другачије безбедно присуство, али према последњим информацијама из дипломатских кругова, Сједињене Америчке Државе – које желе да ЕУ пошаље своју мисију – сматрају да би основа могла да се нађе у тачки 10 Резолуције 1244.

У њој се наводи да Савет безбедности овлашћује генералног секретара да, уз помоћ „релевантних међународних организација успостави међународно цивилно присуство“. Ако би се под „релевантним организацијама“ сада подразумевала ЕУ и ако би Бан Ки Мун заиста позвао Брисел да пошаље своје полицајце у покрајину, проблем би био други део реченице из тачке 10 у којем јасно пише да је задатак цивилне мисије да успостави „суштинску аутономију“ за Косово.

Осим нове резолуције, једина друга легална могућност за долазак мисије ЕУ био би позив Београда, али јасно је да до тога може доћи само ако се испуни основни захтев Србије и решењем статуса очува њен територијални интегритет. У сваком другом случају, мисија ЕУ практично би била окупатор на територији Србије, што би озбиљно нарушило односе тог европског савеза са Београдом.

Како би се у Европској унији обезбедила подршка слању мисије и без резолуције Савета безбедности, неке дипломате и

политичари тврде да ће ускоро на Косову настати „безбедносни вакуум“ ако Албанци прогласе независност. Ту независност могле би да признају неке земље, али већина не би и те државе би повукле своје војнике из Кфора, чиме би настала опасна ситуација, објашњава се. Тај „вакуум“ треба да попуне снаге ЕУ и тај аргумент требало би да послужи неодлучним чланицама Уније да подрже слање мисије, чак и ако нису спремне да признају једнострано проглашену независност. Тако би независност Космета била „прогурана на мала врата“, јер би ЕУ као целина прихватила одговорност за једностране потезе.

При том, у извештају се оставља могућност и да мисија буде већа: „Због непредвидљивости косовске ситуације и због потребе да се осигура флексибилан приступ, задатак мисије и њена величина биће мењани по потреби, како одлучи Савет ЕУ”. За сада је планирано да мисија има 1824 припадника из земаља ЕУ и 1139 „локалаца”, мештана Космета. У извештају се наводи да је већ у току избор 22 „виша припадника мисије”.

Сценарији за север

Ситуација на северу Космета заузела је посебно место у извештају Тима за планирање (ЕУПТ). Преносимо тај део документа у целисти

Полиција

Косовска полицијска служба је несумњиво једна од неколико институција ПИСГ (привремених институција самоуправе) које се цене и поштују на северу Косова као и у енклавама; међутим, перцепција знатно варира сходно националној припадности. Степен поверења у КПС у заједницама косовских Срба и даље је на ниском нивоу. Ипак, континуитет КПС има највиши и симболичан значај. Очување интегритета КПС у прелазној фази и у окружењу после утврђивања статуса и преноса власти основни је изазов за Унмик, КПС и Мисију ЕСДП. Радна група која обухвата Кфор, Унмик, ЕУПТ/ЕСДП и КПС основана је под управом ЕУПТ да изради Акциони план, али исто тако и синхронизациону матрицу са планом заједничке полицијске стратегију за север Косова у вези са коначним статусом и његовом применом. Најважнији појединачни циљ акционог плана биће да се избегне расформирање

КПС на северу Косова када буде проглашен статус. Има, доиста, поузданих наговештаја да ће полицајци можда подносити оставке због политичких тензија које би проистекле из решења коначног статуса. Без обзира на ниво Међународне полиције на северу Косова после статуса, приступ би требало да се заснива на КПС и потребно је посебно обратити пажњу да се обезбеди активно учешће вођа КПС у том процесу. ЕУПТ је, на основу консултација са међународним и локалним саговорницима, смислио оперативне одговоре/стратегије на евентуална сценарија. Ово су та сценарија:

Могући бојкот косовских Срба

СЦЕНАРИО I: Документ ЕУПТ-а о солуцијама од 22. октобра 2006. имплицира да после објаве решења статуса, за време каснијих политичких преговора и периода транзиције, безбедносна ситуација остаје углавном стабилна (ниво опасности низак-средњи), уз повремене локалне инциденте, укључујући и оне међуетничке природе. Оваква ситуација подразумева да је интегритет КПС у целисти или већим делом сачуван и да би мисија ЕСДП требало да буде спремна да попуни тренутно насталу празнину у капацитету КПС само у ограниченим областима. Неће бити потребе за додатним капацитетима ЦРЦ (ИПУ/ФПУ) поред оних већ планираних за 250 ЦРЦ полицајаца са базом у Митровици. Осим тога, не предвиђа се промена бројног стања у структурама ЕСДП за надзор полиције (45 ИПО) и граничне и пограничне полиције (32 ИПО за Прелазе 1&31).

СЦЕНАРИО II: У случају делимичног отпора становништва косовских Срба поводом решења статуса и његове примене ниво опасности требало би класификовати као средњи. Отпор би могао да буде у виду протеста, укључујући насилне демонстрације углавном у северном делу Митровице. У оваквим околностима локални КПС би и даље могао да буде довољан за очување реда, и уопште и на граници, мада би служба могла да се суочи са проблемом недостатка људства због тога што би већи број српских полицајаца давао отказе или у најмању руку не би испуњавали дужности. У овом случају би било потребно појачање ЦРЦ капацитета ЕСДП на северу Косова. Овакво прегруписивање персонала требало би, међутим, посматрати као краткорочно решење због тога што би се оно знатно одразило на укупне оперативне капацитете Мисије ЕСДП. У овој фази можда ће такође бити неопходно да се неким ИПО који имају надзорне и саветодавне функције у одабраним подручјима додели извршна улога. Прераспоредени ће бити они монитори који служе на северу Косова, а

тек после извесне тачке моћи ћемо да преусмеравамо ограничени број монитора из других делова Косова не мењајући укупну концепцију мисије.

СЦЕНАРИО III: Заједница косовских Срба показује пуни отпор у вези са решењем статуса и његовом применом, и северно од Ибра и у другим деловима Косова. Оваква ситуација би могла да има за последицу расформирање КПС. Већина српских полицајаца би напустила службу; то би створило безбедносни вакуум и уопште и на граници, посебно на северу и у енклавама са већинским српским становништвом. У овој ситуацији, полицијска компонента ЕСДП би досегла границе својих оперативних капацитета. Осим тога, оперативна ограничења заснована на националним оперативним токовима могла би да умање флексибилност мисије. Даље, бројнији захтеви да се добро заштите међународне судије и тужиоци додатно би оптеретили мисију. То би могло да подразумева снажну реакцију ИМПГ. Цела компонента мониторинг полиције морала би да се повуче из области у којима више не би могла да испуњава мандат, јер нема друге стране. Оваква ситуација би могла да настане не само на северу, него и у новоснованим општинама којима би управљали косовски Срби. После одговарајуће процене ризика, Мисија ЕСДП ће можда размислити о томе да се постепено поново распореди и преузме првенство као полицијска снага. Осим тога, можда ће морати да се покрену дисциплинске мере против свих полицајаца КПС који не буду испуњавали дужности. Државе чланице можда ће разматрати појачање полицијске компоненте ЕСДП (ЦРЦ, извршне полиције).

За Бугарску је битно да не буде вакуума Како ће Бугарска гласати у Савету Европске уније ако дође до ситуације да се мисија ЕУ шаље на Косово без нове резолуције Савета безбедности, већ само на основу позива генералног секретара УН?

Са наше тачке гледишта, главни приоритет у вези са питањем Косова јесте безбедност и стабилност региона. Пракса је показала да све земље у региону пате кад је присутна нестабилност, напетост, кад се воде ратна дејства или је на снази неки ембарго. Између осталог, Бугарска је патила због санкција које су биле уведене Југославији, јер наша трговина пролази кроз Србију. Тамо где је на снази ембарго, појављује се организовани криминал, крше се закони... И зато је са наше тачке гледишта стабилност приоритет, битно је да не дође до вакуума безбедности и вакуума легитимитета. Сви гледамо на међународно војно и цивилно присуство као на елемент стабилности у региону.

Мислимо да су резолуције Савета безбедности веома важне, али мора се наћи она формула која би била и прихватљива и легитимна за наставак присуства које је намењено одржавању стабилности. Ангажовање Европске уније начелно би било једна позитивна чињеница.

Чак и ако не буде нове резолуције Савета безбедности?

Постоји резолуција која даје основу за присуство међународних снага. Тако да је питање какви ће модалитети бити пронађени да не би дошло до безбедносног вакуума, заправо питање дијалога који се тренутно одвија. То ће зависити и од преговора који се воде под окриљем „тројке” и од међународне заједнице као целине.

Али, ако се не варамо, у Резолуцији 1244 за међународно безбедносно присуство одговоран је НАТО, а не Европска унија?

Имамо тамо неколико различитих присуства – Кфор, Унмик, мисија ОЕБС-а, тако да је то у ствари целокупна мрежа међународног присуства на Косову, и цивилног, и војног, и полицијског.

Која би била правна основа за мисију ЕУ ако нема нове резолуције Савета безбедности УН?

Ја сам убеђен да ће бити пронађена формула којом би било омогућено да се та ситуација не догоди. Мислим да су за то заинтересоване обе стране у преговорима – и Београд и Приштина – и земље у региону и цела Европа. То ће, подразумева се, зависити од тога преговора. **В. Радомировић, 24.10.2007.**

СЕЦЕСИОНИЗАМ У ЕВРОПИ

Подељена Европа и велика Немачка

Европарламентарци окупљени око ЕФА, међу којима је и Јошка Фишер, боре се за „самоопредељење народа који немају државу“ и Европу у којој би се Немачка раширила а остале велике земље разбиле на мање

Процес „цепања“ великих држава демонстриран је недавно на неочекиваном месту – на Франкфуртском сајму књига где су званични представници Каталоније и Балеарских острва обелоданили склапање институционалне сарадње између две покрајине. Потпредседник Каталоније је том приликом поновио захтев за отцепљење Каталоније од Шпаније. Јосеп Луис Царод-Ровира је, наиме, уједно председник каталонске партије Есquerра Republicana de Catalunya (ERC) и члан Европског слободног савеза (European Free Alliance), који обједињује још 13 различитих сепаратистичких партија. Међу њима су и припадници Шкотске националне партије из Велике Британије, као и вођство партије Partit Occitan из Француске и Савеза за Јужни Тирол из Италије.

Парламентарна група „зелених“, којој припада и донедавни мини-стар спољних послова Немачке Јошка Фишер, заједно са Европским слободним савезом (ЕФА) чини заједничку посланичку групу, четврту по величини у Европском парламенту, која се залаже за „демократију и самоопредељење европских народа и регија који немају државу“. На свом сајту ЕФА је објавила и детаљан нацрт „нове Европе“ у складу с реченим принципима самоопредељења. Последично би Шпанија требало да се распадне на шест, а Француска на пет покрајина, док би Белгија – нестала. Занимљиво је да би се повећала површина Немачке, у чији састав би ушли делови Швајцарске и цела Аустрија. Циљ ЕФА је, уkratко, „европска унија слободних народа“.

Поред „Велике Каталоније“, у чијем саставу би били и Балеари, на мапи ЕФА ниче и нова област – Андора. Пољска би изгубила Шлезивију, која би добила „посебан статус“, а у Шпанији би настале: независна Андалузија, независна Галиција, Арагон и, наравно, Баскија. Француска би остала без готово пола своје територије, пошто би настале Окитанија, Бретања (Brittany) и Алзас. Велика Британија би се такође распала. Јужни Тирол би постао посебна држава.

Страну Интернета с детаљним приказом свих ових мапа финансирао је Европски парламент. Око одмах запне о чињеницу да само једна држава према тој идеји доживљава територијални процват, јер би објединила све земље у којима становништво говори немачки. Отуда идеја овакве Европе, споља јединствене а изнутра подељене, неодолјиво подсећа на планове које су својевремено ковали нацистички експерти на тему поделе Европе на „народне групе“ или „фолксгрупе“. Велика Британија, Шпанија, Француска, Пољска – све велике државе уједињене Европе би према стратезима ЕФА дугорочно нестале, само би Немачка остала велика и још већа.

Истраживања показују да политичари дилем Европе нису

гадљиви према таквом плану, штавише – иза њега стоји „велика политичка воља“, бар регионално. Испитивања јавног мњења откривају да око 54 одсто житеља Јужног Тирола жели да се Тирол „поново удружи“, док највиђенији политичари Јужног Тирола тврде да „пажљиво прате борбу Баскије за независност“, јер је пут који је изабрала „Баскија – од огромне важности за судбину Јужног Тирола“. Међу промотерима ЕФА „права на

Nations sans État d'Europe

Мапа европских нација без државе

самоопредељење народа који су данас без сопствене државе“ највећу групу чине немачки парламентарци, пре свега „зелени“, тринаест од 42 припадника ЕФА стижу из Немачке а један од копредседника је Јошка Фишер, бивши немачки министар спољне политике. И један од потпредседника је Немац, као и два генерална секретара ЕФА-е. Чланство из Немачке држи и најважније позиције у комитетима за тржиште, спољну политику, безбедносну и одбрамбену политику.

Они који се залажу за решавање проблема Косова учртавањем нове државе на Балкану уз постојећу државу Албанаца тврде да је то „уникатно решење које се неће поновити више нигде“, морали би да проуче платформу ЕФА-е. За разлику од Албанаца са Космета, који према слову међународног права немају право на још једну државу, набројани евронароди имају право да се понашају државотворно. Није нереална опасност да би „косовски вирус“, уколико се Приштини призна право на одвајање од матице, као бумеранг могао да се врати у само срце Европе.

Вашингтон разматра поделу Европе

„Данас косовско питање добија потпуно другачије димензије и тражи нове одговоре – може ли свака, па и најмања етничка заједница, уколико то пожели, да се отцепи а да се ту не говори и о већим етничким заједницама у Белгији, Шпанији, Канади...”, запитао се недавно у „Гласу Америке” Луелин Кинг, коментатор и водитељ телевизијске емисије „Хроника Беле куће”.

Кинг је изјавио да ће исход преговора о статусу Косова у великој мери зависити од Европске уније а да „опасност од таквог сецесионизма” може да угрози „и наизглед стабилне земље, попут Велике Британије”.

„Ако Приштина може да буде независна, зашто не би могла и Шкотска”, закључио је Кинг, размотривши „изазовно међународно-правно питање” – „да ли подржати веће, стабилне и просперитетне земље или дозволити отцепљење мањих ентитета који су неодрживи не само економски, него и на друге начине?”

Бројни недавни проблеми на Балкану који се рефлектују на Европу повезани су, према Кингу, с „преурањеним” односно исхитреним признањем независности неких република бивше Југославије. Стога Кинг предлаже да се ради избегавања нових сукоба на Косову стрпљиво и стручно размотре разне опције, укључујући и поделу јужне српске покрајине.

Балканизација Европе

Европска интеграција у све ширу и већу Унију, у будућности учвршћену и заједничким уставом у лику уговора, подстиче нови, неочекиван процес широм старог континента. Тако је у Европи поново на помолу баук, али овог пута то није баук комунизма него страх од сепаратизма. Белгија, земља коју су велике европске силе створиле 1831, суочава се већ четири месеца с дубоком кризом јер никако не успева да састави владу. Грађани су на кућама у неким белгијским градовима, као апел политичарима да очувају државу – обесили белгијске заставе. Патриотски чин није имао нарочит ефекат, а будућност је све неизвеснија. У језгру Европске уније све су гласнији позиви за поделу државе на северни, фламански, део где становништво говори холандски, и на јужни, валонски део, где преовладава француски језик. Белгијска варијанта „Топ листе надреалиста” која је у гледаном ТВ термину лане најавила, како се потом испоставило, лажни распад државе, убедила је већину грађана да је деоба уистину почела, јер већ дуго стрепе да ће чути сличну, али аутентичну вест.

Белгијска клацкалица је процес на који у „Хералд трибјуну” упозорава и Струан Стивенсон, конзервативни британски посланик из Шкотске. За њега је Белгија „мала послана бара европске бирократије”, тек једна од држава која пати од „кризе идентитета”.

„Европска интеграција крчи темељ за европску дезинтеграцију. Ту је доказ – ако се распадне Белгија, онда ће то славити многе националистичке групе с краја на крај Европе. А ако тај бастион европске интеграције може да промовише поделу и независност, зашто исто не би смела и Шкотска. Ми, који ценимо унију између Шкотске и наших комшија из Удруженог краљевства и верујемо да је 300 година партнерства нешто што вреди очувати, морамо да молимо да се Белгијанци уразуме и зауставе пре него што почине национално самоубиство. Проблем је, међутим, што колико се више евроелита централизује и интегриса, толико више подстиче национализам. Истом брзином којом падају старе границе – рађају се нове. Шкотска национална партија нас стално подсећа да Финску, која је отприлике толико велика као Шкотска и такође има око пет милиона становника – у евроинституцијама представља два пута више парламентарца него Шкотску (Финска има четрнаест, а Шкотска седам); Финска осим тога има свог комесара и столицу у Савету министара. Кад

би Шкотска била независна, уживала би исте привилегије попут једне Финске, тако тврде националисти.”

На сајту Шкотске националне партије (СНП) члан руководства Грант Томсон каже да је „важно ослободити се ланца владавине Лондона”, а међу „позитивне примере” осамостаљења убројан је и пример Црне Горе. „Црна Гора доказује како се лако постаје независна држава; да Црна Гора постане независна требало је само 40 дана. Шкотска би могла бити следећа”, пропагирају независност лидери СНП-а на свом сајту (www.snp.org).

Речју, вође народа који немају своју државу унутар Европске уније завиде Малти, Кипру, Луксембургу и другим мањим ЕУ земљама. Не заустављају се, међутим, на зависти, већ за свој народ траже једнако велики утицај у европским пословима. „Балканизација Европе нам се догађа пред носом, а њен узрок је европска интеграција. Европска елита која је дуго сањала да влада регионализованом Европом, трља руке од весеља док се деструктивни процеси интеграције шире континентом”, тврди Стивенсон, за кога усвајање евроустава у преобученој форми новог уговора „удружених држава Европе” само продубљује раскрајање, јер како иначе крстити „ентитет од 500 милиона људи с јединственом валутом, централном банком, заставом, парламентом, председником, министром спољних послова, амбасадама и уставом”.

Прогнозе „Тајмса”

Да тренд који у Европском парламенту гурају челници ЕФА-е није безазлен и да су сепаратистички покрети сваким даном све моћнији у Европи, открива и шокантна најавна „мена” на политичкој карти европског континента, које су 2006. у лондонском „Тајмсу” објавили уредник Ричард Бистон и новинар Џереми Пејџ, најавивши настанак бројних нових држава до 2020. године. „Тајмс” је изазвао лавину реакција јер је у новој карти Европе предвидео појаву нових актера, а међу њима Херцег-Босну и Републику Српску уз Каталонију, Курдистан, Велс и Уједињену Ирску.

Повод за текст био је референдум о независности Црне Горе. Уредништво „Тајмса” је оценило да ће осамостаљење Црне Горе довести до „пораста броја држава у Европи”, те да је баш зато „вероватна самосталност Косова у наредном периоду”. Аутори су најавили и да ће „референдумским путем” кренути и Трансдњестровље, подручје у Молдавији које одбија да прихвати власт Кишињева а у којем су стациониране руске снаге. То се заиста и догодило, а референдуми су уприличени и у „отцепљеним” покрајинама Грузије.

„Тајмс” је упозорио на низ других региона по Европи који захтевају самосталност, као што су Баскија и Каталонија у Шпанији, Корзика која се бомбама борила за самосталност од Париза па све до Републике Српске и Херцег-Босне, за коју верује да ће затражити припајање Хрватској или самосталност уколико се за исто изборе босански Срби.

У Сарајеву се због тог написа подигло много прашине која се слегла када су у „Дневном авазу” Ричард Бистон и Џереми Пејџ објаснили да нису намеравали да дижу политичке тензије: „Хтели смо да покажемо како се мењала политичка карта Европе у последњих 25 година и да натукнемо да ће се можда и даље мењати. Јер формирање независне државе Црне Горе може одвести ка формирању независног Косова”, а тај заокрет „може створити варијанте у Републици Српској, ентитету који би тада могао настојати да се придружи Србији, док би хрватски националисти у БиХ тражили унију са Хрватском.”

Аутори спорног чланка у „Тајмсу” упозорили су да и у Северној Ирској, Шкотској и у Велсу постоје јаки националистички покрети који без по мука „могу повести ка формирању нових држава унутар британских граница”.

Политика, 29.10.07, Светлана Васовић-Мекина

СМОКВИН ЛИСТ ЗА КОСОВО

У тренутку када су и Београд и Приштина констатовали да преговори о будућем статусу Косова и Метохије улазе у „веома деликатну фазу“, посредничка „тројка“ Контакт групе јуче у Бечу је иза затворених врата разговарала о будућим корацима у преговарачком процесу, чија се четврта рунда одржава 5. новембра у аустријској престоници.

Амбасадор Волфранг Ишингер је учешћем на састанку најавио да размисли да преговарачким странама изнесе виђење решења будућег статуса Космета које се заснива на уговору две немачке државе из 1972. године.

Немачке потписале 1972. године могао да покрене преговоре са „мртве тачке“. Тада је постигнут договор који је имао циљ да успостави добросуседске односе две немачке државе и гарантовао је, де факто, мада не де јуре, признавање Немачке Демократске Републике.

Недавно је сличан сценарио изнео новинар Тим Џуда гостујући у дебати на приштинској телевизији. По њему, у случају да Београд и Приштина не постигну споразум, могућа је примена Ахтисаријевог плана. „Тројка“ тада може рећи странама да Ахтисаријева план у ствари не помиње реч независност, већ само пропратно

Шпански центрифугални региони

Замисао немачког дипломате да се по истом моделу може доћи до решења за Косово, заснована је на уверењу да решење спора у коме су „позиције неспојиве“ може пронаћи непомињањем онога што се чини нерешивим. Како је јавио Танјуг, дипломате САД, Русије и ЕУ би 5. новембра требало да преговарачким тимовима Београда и Приштине предоче нови документ измењен на основу примедба које су две стране дале на прошли предлог посредника од 14 тачака. Познато је да је државни преговарачки тим Београда изнео своје примедбе на понуђени документ „тројке“, који такође садржи 14 тачака и чија је суштина садржана у томе да Београд покрајини даје најширу могућу аутономију, али да не може прећи три црвене линије: то су место у УН, војска и контрола границе. Координатор српског тима и министар спољних послова Вук Јеремић јуче је у интервјуу „Блицу“ рекао да „Србија не може да прихвати ниједан документ, попут 14 тачака посредничке „тројке“, који јасно не искључује могућност унилатералног проглашења и признавања независности Косова“. Јеремић је нагласио да после 10. децембра „не смемо бити у позицији да косовски Албанци прогласе независност и кажу да то није у нескладу с 14 тачака“.

Јуче је портпарол приштинског тима Скендер Хисени изјавио да и Приштина има „врло озбиљне“ примедбе на 14 тачака и да је о њима упознала „тројку“, али је нагласио да га тим косовских Албанаца тај предлог не зове документом „јер он нема званични статус“. То је и разлог због којег Хисени није желео да даје било какве коментаре најављујући да ће се о њему расправљати током следећих разговора.

Ишингер се нада да би примена сличног модела који су две

Неке од неуралгичних тачака Француске и Италије

писмо. Пошто у овом тренутку нема сагласности о коначном статусу, они могу рећи: Зашто не прихватимо Ахтисаријева план и не договоримо се да ћемо питање статуса оставити са стране у наредних пет до 10 година, а Косово може имати одређен ниво заступљености у међународним институцијама“.

Сличан сценарио објавили су јуче британски интернет медиј Балкан инсајт и приштински дневни лист „Експрес“. Позивајући се на високи извор у америчком Стејт департменту, ови медији су навели да је у оптицају идеја о „замрзавању“ статуса Косова на 12 година, с тим да би референдум о статусу могао да буде одржан 5. јануара 2020. године и он би обезбедио темеље будућег статуса Косова. Исти извор је навео да би у међувремену ЕУ и САД „убризгавале“ седам милијарди годишње у косовски буџет како би га ојачале.

„САД имају две опције: да заједно са неколико других земаља признају Косову независност, што би могло да проузрокује многе глобалне и регионалне проблеме, или да оставе формализовање независности на неколико година, смање тензије у региону и потпомогну косовску економију“, рекао је овај неименовани амерички дипломата. „Ни једна земља не би била заинтересована да помаже Косову у толикој мери. Ми то зовемо 'белим миром'. Нико не би био политички победник: ни Албанци, ни Срби, ни Русија ни Запад“, рекао је овај амерички дипломата.

Међутим, јуче је Ишингер изјавио да ће преговарачка тројка 10. децембра у извештају генералном секретару УН изнети прецизан предлог за будући статус Косова „који ће садржати тачан назив онога што ће бити предложено и јасно ће дефинисати односе Србије и Косова“. И Тина Кајдановић, шеф америчке канцеларије у Приштини, по објављивању овог алтернативног америчког предлога, подсетила је јуче да САД подржавају рад „тројке“ Контакт групе и очекују утврђивање статуса Косова „у што краћем року“.

Признајући да за осам година рада нису остварени резултати, али да ЕУ треба да нађе решење проблема за Косово (које је „искључиво европско питање“), европски комесар за спољне односе Бенита Фереро Валднер је јуче за московски дневни лист „Газета“ рекла да је „неопходно припремити такав документ који би задовољио обе стране“.

У Португалу је, међутим, руски председник Владимир Путин поновио да је позиција Русије у погледу Косова и Метохије „заштита темељног принципа међународног права и принципа поштовања територијалног интегритета држава“. Он је упозорио европске земље на могућност стварања преседана када су у питању друге земље у Европи и на постсовјетском простору. „Погледајте шта се дешава у Европи. Зар је мало проблема у Шпанији, мало проблема, рецимо, који могу да се појаве у Румунији, мало проблема у Белгији. Кад се узме цео регион, у ком се налази Косово и друге државне формације после распада Југославије, уопште ако се узме цео Балкан, зар је мало сличних проблема“, упитао је руски председник.

Биљана Митриновић, Политика, 30.10.2007.

ДВЕ НЕМАЧКЕ, ЈЕДНА СРБИЈА

Уколико представник ЕУ у посредничкој „тројци“ Волфганг Ишингер 5. новембра предложи да се питање будућег уређења Косова и Метохије реши по узору на некадашње односе две немачке државе, Србија ће најодлучније одбацити тај предлог, рекао је јуче председник Владе Србије Војислав Коштуница. „У Резолуцији 1244 нема ниједног слова о независности покрајине, као што нема ни речи о моделу који је 1972. године постојао између две немачке државе. Самим тим, сагласно Резолуцији 1244, то не може уопште бити предмет разговора“, указао је српски премијер у изјави Танјугу. Као један од копредседника Државног преговарачког тима Србије, Коштуница је наредне разговоре у Бечу окарактерисао као важан састанак на коме ће Србија insistирати да се јасно дефинише да се преговарачки процес мора одвијати у оквиру Резолуције 1244 „што значи да се мора поштовати суверенитет и територијални интегритет Србије и да се мора гарантовати суштинска аутономија за албанску националну мањину у покрајини“.

Волфганг Ишингер

Амбасадор Волфганг Ишингер је јуче састанка најавио да размишља да преговарачким странама изнесе виђење решења будућег статуса Космета које се заснива на уговору две немачке државе из 1972. године.

Тим документом су се две немачке државе обавезале да развијају добросуседске односе и да се уздржавају од примене силе, те да поштују историјску реалност (насталу после Другог светског рата) и међусобна различита виђења важних политичких питања.

„Политика“ је јуче писала о Ишингеровом предлогу као „смоквином листу“ који прикрива независност Космета, пошто његов предлог, који је заснован на уверењу да се решење спора у коме су „позиције неспојиве“ може пронаћи непомоћно онога што се чини нерешивим, отвара пут за признање српске покрајине као државе. Како је јуче јавио дописник Танјуга из Берлина, позивајући се на дипломатске изворе, представник ЕУ је и формално предложио „тројци“ да Србија и Косово и Метохија

уреди своје односе као две државе, на начин на који су то учиниле две Немачке.

Министар за Косово и Метохију Слободан Самарџић је, изражавајући сумњу у тачност информације да би модел берлинског уговора „тројка“ уопште могла да понуди, јуче рекао да српска страна „не може да прихвати никакав документ сличне или такве садржине“. Оценивши да би такав предлог значио признавање Косова као независне државе, Самарџић је подсетио да су помнутим споразумом две Немачке практично признале једна другу, а и у самом документу су означене као државе које располажу сувереношћу и територијалним интегритетом.

„Косово и Метохија није такав случај. То је, дакле, покрајина у Србији под међународном управом УН, а њен статус биће одређен током преговора у оквиру Резолуције 1244“, рекао је Самарџић. Ресорни министар је подсетио да оквир Резолуције 1244 Савета безбедности УН не допушта прављење било каквог споразума који би личио на међудржавни споразум какав је потписан 1972. године. „Ми бисмо сматрали изненађујућим да нам било ко из ‘тројке’, а најмање ‘тројка’ као целина, тако нешто понуди“, рекао је Самарџић.

Истовремено, само неколико дана уочи четврте рунде у Бечу, незваничне информације о томе да су САД спремне да Русији понуде извесне уступке у вези са Споразумом о конвенционалном наоружању како би придобиле Москву да ублажи ставове о Косову и Ирану, потврдио је и „Интернешенел хералд трибјун“ (ИХТ). Цитирајући изјаву једног неименованог високог дипломате НАТО-а, лист пише да САД „очајнички покушавају да пронађу подстицај“ који би им обезбедио подршку Русије за Косово и Иран, али и начин да сачувају Споразум о конвенционал-

И Тадић иде на преговоре

Председник Србије Борис Тадић учествоваће на следећој рунди директних преговора о будућем статусу Косова у Бечу, потврђено је јуче Танјугу у Председништву републике. Учешће на предстојећем састанку 5. новембра са делегацијом косовских Албанаца јуче је потврдио и премијер Србије Војислав Коштуница.

ном наоружању.

„Уступци су део комплексног пакета који Вашингтон припрема са намером да убеди Русију да престане да се противи независности јужне српске покрајине и да би обезбедио подршку за увођење нових санкција Техерану, које је администрација председника Џорџа Буша најавила прошле седмице“, пише овај дневник, позивајући се на дипломатске изворе.

Како „Политика“ сазнаје из руских извора, таква нагодба „уопште није у оптицају“. „О томе се већ јасно изјаснио руски председник“, подсетио је овај извор. Москва је још прошле недеље одбацила предлог Вашингтона да се постављање елемената америчког противракетног штита одложи у замену за руски глас за независност Косова и Метохије у Савету безбедности УН. Како је „Политика“ већ известила, после састанка Савета Русија – НАТО у холандском граду Нордвјејку, руски министар одбране Анатолиј Сердјуков је рекао да су предлози САД неприхватљиви и да не задовољавају Русију.

ИХТ је објавио да америчке дипломате верују да би, чак и ако Москва остане непопустљива по питању Косова, САД и већина земаља чланица ЕУ ипак могле да признају независност српске покрајине, али признају да би то могло изазвати проблеме са Москвом, али и у региону.

Иако је било најављено да ће преговарачка „тројка“ Контакт групе у понедељак одржати састанак на коме ће се разговарати о даљим корацима уочи четврте рунде преговора о Косову, Бета је у дипломатским круговима у Берлину сазнала да преговори нису одржани и да је амбасадор Ишингер на дводневним разговорима са шефом немачке дипломатије Франком Валтером Штајнмајером у Берлину разговарао о даљем току преговора. Иста агенција наводи да до следеће рунде преговора, која ће се одржати 5. новембра у Бечу, вероватно неће бити састанка

Може 14 тачака, али само уз независност Косова

Премијер Агим Чеку

јучерашње седнице Скупштине Косова новинарима изјавио да ће косовска страна тражити од међународне заједнице да примедбе Приштине ују у предложени документ.

Премијер прелазних институција на Косову Агим Чеку изјавио је јуче да је за косовску страну прихватљив документ преговарачке „тројке“ Контакт групе са 14 тачака „једино ако односе између Косова и Србије уређује као односе две државе“. Истичући да косовска страна има много примедба на документ који је „тројка“ представила 22. октобра у Бечу, Чеку је након

Како преноси Бета, он је додао да се најпре тражи јасноћа неких дефиниција које могу да доведу у питање суверенитет Косова. „Наше се примедбе углавном односе на јасноћу документа. Документ је прво предложио специјалне односе са Србијом, ми смо рекли да нема потребе за то и да треба да имамо нормалне односе. Документ говори о Приштини и Београду, ми смо затражили да говори о Србији и Косову, као о двама земљама“, рекао је Чеку.

Према његовим речима, у документу се наводи да нема повратка на стање од 1999. године, а да је тим из Приштине тражио да се наведе и да нема поделе Косова.

„У документу се каже да Србија неће ометати Косово при учлањењу у међународне институције, ми смо рекли да се то подразумева и не треба да буде у документу“, сматра Чеку. Документ је, према његовим речима, прво предложио сарадњу у фискалним политикама, банкарском сектору.

„Ми смо рекли да су то суверена питања наше земље и да није потребна сарадња у овим областима“, додао је он изразивши уверење да после 10. децембра неће бити одлагања нити замрзавања процеса статуса Косова, о чему пишу поједини медији и аналитичари, већ да ће период након тог датума значити време проглашавања независности Косова и њеног међународног признавања.

Биљана Митриновић, Политика, 31.10.2007.

КОСОВО И МЕЂУНАРОДНО ПРИЗНАЊЕ

Душан Лазиф, бивши дипломата и и сарадник Форума за међународне односе, сматра да, иако су у највећем броју случајева сепаратистички ентитети имали велике тешкоће да касније добију међународно признање, Косово представља специфичан случај и да ће по свему судећи бити изузетак.

- Случај Јужне Родезије, која је 1963. једнострано прогласила независност, а затим готово двадесет година чекала на пуно међународно признање, тешко да ће се поновити у случају Косова. Косово, као део Европе, с циљем интегрисања у ЕУ, имало би далеко бржи пут ка признању - тврди Лазиф.

Према његовим речима, не треба заборавити да Косово има снажну подршку САД, али и већине европских земаља, које би у сваком смислу помогле да што пре дође до пуног признања.

За грађане Косова, једнострано проглашење независности ипак би донело неке проблеме.

- Држава Косово израдила би своја документа, од личних карата до пасоша, али с њима не би могли да путују у земље које их не признају, попут Србије, Русије и Кине, а могуће је да би имали рестрикције и за путовања у земље ЕУ које се противе једностраном проглашењу - каже Лазиф. Он напомиње да већих економских проблема ипак не би било, јер је јасно да би САД и земље ЕУ које би признале Косово усмериле тамо свој капитал и кредите.

- Косово у прво време не би могло да рачуна на кредите и помоћ међународних институција, попут ММФ и Светске банке, али зато би се тамо сигурно слило доста америчког капитала - каже он.

Најгоре би у свему прошли Срби и неалбанци, који не би признали нову државу.

- Срби на Косову би морали или да узму косовске пасоше или да живе као странци или да се одселе. Питање је да ли би они и на који начин учествовали у раду косовских институција и уопште шта би било с њиховим људским правима. Било би ту пуно проблема - каже он. Ахтисаријев план, који им је гарантовао људска права, у том случају не би био на снази, јер Уједињене

нације нису гарант, па би САД и ЕУ морале да приволе Албанце да поштују права Срба.

И проф. др Ватрослав Векарић, председник Центра за спољнополитичке анализе, истиче да каснија судбина самопрокломаних независности често зависи од подршке великих сила. Ипак, он наглашава да међународно јавно право није наклоњено једностраним акцијама проглашавања независности.

- И у случају да га САД призна, Косово не би дуго времена могло да рачуна на чланство у УН, будући да је за пријем у чланство светске организације неопходна сагласност свих сталних чланица СБ (дакле, и Русије), а приступ најважнијим специјализованим агенцијама УН (Светска банка, ММФ и др.) УН био би му ускраћен. Косово не би могло да рачуна ни на пријем у ОЕБС, а процес интеграције Косова у ЕУ, чак и у случају да се ЕУ сагласи с једностраном независношћу, био би успорен с малим изгледима на успешан исход све док се и ако се не постигне општеприхватљиво решење.

И Лазиф сматра да би признање Косова у УН неко време кочиле Русија и Кина, али би се, тврди он, и то временом превазишло.

- Сигурно је да би Русија неко време инсистирала на принципијелном ставу, али би се временом, најдаље кроз неколико година, нашло решење које би се у некој форми провукло и кроз СБ УН, чиме би Косово добило пуно међународно признање.

Досадашња историја једностраних проглашења независности показује углавном немогућност пуног међународног признања.

Најупечатљивији пример из педесетих година прошлог века био је случај Катанге, која, захваљујући напорима УН, није успела да се одвоји од тадашњег Белгијског Конга, већ је остала у саставу касније признате независне државе Заир (данас Конго) и, посебно, Родезије, која се под вођством расистичке беле мањине "отцепила" од Велике Британије, након чега је била изложена строгим санкцијама УН.

Један од свежих примера је тзв. Турска Република Северни Кипар која се уз помоћ турских војних снага 1983. године прогласила независном државом, али је, осим Турске и Азербејџана, није признала ниједна друга држава.

Тајван и Палестина

Специфични су случајеви Тајвана и Палестине. Тајван није никада формално прогласио независност, али не прихвата да се уједини са НР Кином и функционише као "де факто" али не и "де јуре" независна држава коју признају свега 23 земље.

Највећи број земаља не прихвата политику "две Кине" и не одржава дипломатске односе с Тајваном.

Пример Палестине показује колико је на путу ка међународном признању пресудна подршка САД. Наиме, Палестина, која је прогласила независност 1988. године, нема право међународно признање, иако ју је признало више од 100 држава у свету, али не и Израел и САД.

Независност на лизинг

Група српских лобиста из Вашингтона одлучила је, да после дугог разматрања, изнесе своју иницијативу за решење статуса Космета, којим би та територија практично била "издата на лизинг". Предлог је прослеђен свим надлежним институцијама у земљи, као и кабинетима председника и премијера Србије, наводи извор из главног града САД.

У најкраћем, према овом предлогу, Београд би на одређени период одобрио, како се наводи, "Косоварима", социјалну, политичку и економску независност на принципу коришћења територије која је у оквиру суверене Србије. За ову "услугу", Шиптари би Београду плаћали одређену годишњу надокнаду у периоду који буде договорен, уз могућност да се о статусу поново преговара након истека договореног рока. Што је најважније у овој причи, на границама Космета била би распоређена српска војска.

- Циљ нам је био да испунимо оно што заправо Америка тражи од нас, а то је да Србија коначно преузме иницијативу и изађе са својим предлогом, који би био сасвим прихватљив и који би могао да буде узет у озбиљно разматрање. На тај начин, Шиптари би били доведени пред свршен Чин, а Београд би коначно изгубио "ореол" неког ко је без икакве идеје и који стално кочи преговарачки процес. Да појасним, уколико би овај план био прихваћен од државе Србије, гарантујем да би га Вашингтон подржао, јер имамо такве информације, а Шиптари једноставно не би могли да га одбију, они би заправо и добили оно што су тражили - а то је независност. Не заборавите кључни детаљ који се често занемарује - они никад досада нису помињали државу, већ упорно говоре о независности, истиче поменути извор.

У овом предлогу још се наводи и да би се Шиптари обавезали да неће формирати своје војне јединице, као и да преузму законску одговорност у заштити Срба и омогућавању повратка избеглих.

Српска страна не би се, уз чврсте гаранције међународне заједнице, мешала или утицала на унутрашњу политику Косова, као и на формирање независног система на тој територији.

У једној од тачака предлога, наводи се и да би Београд, уколико би прихватио ову иницијативу, одмах требало да затражи организацију састанка на највишем међународном нивоу, где би споразум био потписан и на којем би се размотрила сва питања примене и остварења овог плана. Тај догађај покривао би CNN, светска ТВ мрежа, као и сви остали најважнији светски медији.

Издавање Косова и Метохије "на лизинг", у преговарачком тиму Србије одбацују као решење којим не само да би Албанци добили још једну државу, него би Београд послао поруку да му до Космета и није стало.

Представници привремених власти у покрајини, с друге стране,

сигурно би прихватили да изнајмљују српску земљу, само ако би им америчка администрација дала такво упутство, устврдио је за "Глас јавности" члан Државног преговарачког тима и представник Срба са Космета Марко Јакшић.

Трагедија која се може избећи

У организацији Лорд Бајронове фондације за балканске студије и Америчког савета за Косово, у Вашингтону се 23. октобра одржава конференција са темом "**Косово - трагедија која се може избећи - Може ли Америка да се врати са ивице?**" У клубу "Капитол Хил" од девет сати до 16.30 смењиваће се излагачи, са намером да презентују комплексну дијагнозу косовског проблема и предложе разумна и легална решења.

Џим Џатрас, директор Америчког савета за Косово, говориће о америчком односу према проблему, професор Џон Синдлер поставиће питање да ли је Косово друга Босна, Бил Варнер, изванредан познавалац ислама и џихада, упоређиће Косово и глобални џихад, др Срђа Трифковић ће Косово ставити у светло мултиполарног света, а скуп ће затворити Даг Бандау тезама о опасностима и последицама унилатералног признања косовске независности.

Др Срђа Трифковић, политички аналитичар из Чикага и учесник конференције, за "Вести" из Франкфурта говори о намерама овог скупа и важности промене америчког става према косовском проблему.

Реч је о трибини која има за циљ да се супротстави основним правцима текуће политике америчке администрације према косовском проблему.

Учесници су, дакле, политички аналитичари, угледни професори, новинари и публицисти, који имају различите приступе овој проблематици и различита гледишта о аспектима америчке политике, али којима је заједничко то што сматрају да би истрајавање на подржавању независности по сваку цену било не само илузорно и неморално, већ и штетно по америчку међународну политику.

Нажалост, спознаја о вези између решавања косовског проблема и дугорочним америчким интересима још увек није присутна у Вашингтону.

Према њиховом ставу, Косово може бити отцепљено од Србије, али Република Српска не може бити отцепљена од Босне, дакле за њих је Србија дељива, а Босна није.

У случају независности КиМ, признати независност РС

Социјалистичка партија Србије (СПС) саопштила је 25. октобра да би, у случају да Косово постане независно, држава Србија требало да призна независност Републике Српске, што је објавио портпарол странке Ђорђе Милићевић на конференцији за новинаре када је рекао да одлука високог представника међународне заједнице у БиХ Мирослава Лајчака о измени Закона о Савету министара БиХ представља покушај међународне заједнице да прекрши Дејтонски споразум и угаси РС.

"Као потписник Дејтонског споразума, власт у Београду има обавезу да свим средствима заштити Србе у Републици Српској. Ако Косово постане независно, Београд ће морати истог тренутка да призна независност Републике Српске", казао је Милићевић.

Он је истакао и да би Београд требало да каже шта ће радити након 10. децембра и након што се заврше преговори које води преговарачка тројка Контакт групе.

Немогуће је поверовати у успешан крај преговора јер две стране имају супротстављене ставове, рекао је Милићевић и додао да је став Приштине разумљив када има подршку САД.

"То изазива бојазан да је циљ преговора фарса како би се прогласила независност Косова", додао је он.

Апис